

დიდება
ქართველ ერს

დიდება თავისუფლებას!

ქვენი დროშა

საგარეო კავშირების განყოფილება ; სოც. დემოკრატიული პარტია, NOTRE DRAPEAU FONDATEUR : NOE JORDANIA

ქვეყანის საბ. სოც.-დემ. პარტიის საზღვარ-გარეთის ბიუროსი.
Organe du Bureau à l'Étranger du parti Social-démocrate de Géorgie.

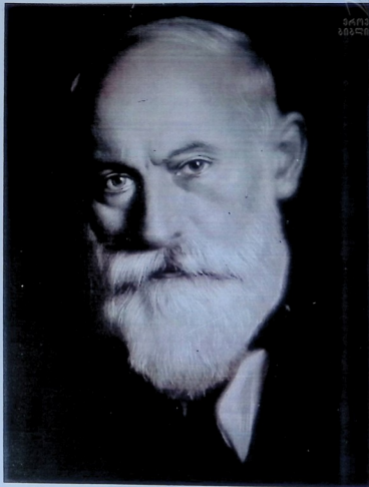
№120

საგარეო კავშირების განყოფილება

პარიზი 1990 წელი

K-999

ნ. ჯორჯია

PRESIDENT N. JORDANIA

1868 - 1953

ღ • ღ • მ • ბ • ა

ქართულ ენა

ღიღემა თავისუფლებას!

28
19 აგვისტო 24

ე რ ი ს

სსრმნის დღეა

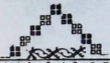
60წი

აგვისტოსათვის

სანამ ქართველი ვრი იარსებებს, ვერაერთარა
ძალა ვერ ამოგლეჯს შისი გულის სიღრმეიდან 1924
წლის აგვისტოს გმირულ ბრძოლების ხსოვნას. ჩვენ
ქარგათ ვიციტ ფაქტების ღირებულება; ვიციტ, რომ
ამ ბრძოლებმა მდგომარეობა ვერ შესცვალა და
მტრის უღელისაგან საქართველო ვერ გაანთავისუ-
ფლა; მართალია ისიც, რომ ხალხის საუკეთესო შეი-
ლები ათასობით შეეწირა ამ უღელის გადაგდების
უკეთილშობილეს ცდას; მაგრამ სრულიად თამამათ
შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ აგვისტო საამაყო დატაა
ჩვენი ისტორიის, რომ მან გაუქვალა საქართველოს
გამანთავისუფლებელ ბრძოლას ბრწყინვალე მომა-
ვალი და ცხადყო საბოლოო გამარჯვება.

ვის შეუძლია ამ გამარჯვებაში ვკვი შეიტანოს
მას შემდეგ, რაც უიარალო პატარა ვრი არ შეუშინ-
თა ვება, ტლანქ ძალას და საყოველთაო აჯანყებით
ამცნო მთელ სამყაროს თვის ურყევეი ნება ვრონე-
ლი სუვერენობის აღდგენისა! ამ უთანასწორო კი-
დილში მტერმა შესძლო ქართველი ხალხის ფიზი-

კურად დამარცხება, მაგრამ განა შესაძლოა მდინარის უკან დაბრუნება? რაც ვერ მოხერხდა გუშინ, განხორციელდება ხვალ, ზვგ. ახლო თუ შორეულ მომავალში; ჩვენ არ ვიციით დანამდვილებით როდის დაკრავს ეპიმი საქართველოს განთავისუფლებისა; მაგრამ ურყევია ჩვენი რწმენა, რომ აგვისტოს გმირთა ხელიდან გაეარდნილი დროშა თბილისის სასახლეზე კვლავ აფრიალდება. ეს მხოლოდ სურვილი არ არის, ეს ისტორიული აუცილებლობაა. მართალია, აგვისტოს შემდეგ საქართველომ განვლო მთელი ეპოქა აუწერელი ტანჯვით და მწარე გამოცდილებით აღსავსე. მაგრამ მიუხედავად ამისა მას ერთხელ აღებული გზა არ შეუცვლია და დასახულ მიზანს არ გადადგომა; ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობის აღდგენა და უცხო ურდოთა მისი სახლურებიდან განდევნა იყო და რჩება ჩვენი ვრის ძირითადი ამოცანა.

აგვისტოს მსხვერპლთა სამარე ქართველი ხალხის გულია; წინარად და მშვიდათ განისვენებენ იქ სამარადისო ძილით: იციან რომ დღევანდელი თაობანი წმინდათ შეასრულებენ თავიანთ მოვალეობას მათ და ვრის წინაშე...

ნ. კორყანია.

მიმართვა ქართველ მკვ *)

საქართველო აჯანყდა.

საქართველო დამარცხდა!

აი ორი უდიდესი მოვლენა, რომლის მსგავსი საქართველოს არ განუცდია კარგა ხანია.

საქართველო ხშირად აჯანყებულა ისტორიულ წარსულში სპარსთა უღელის წინააღმდეგ.

მას არა ერთხელ ამოუღია ხმალი თავის თავის, თავის ვინაობის დასაცავად.

ქართველი ერი მუდამ ბრძოლით მოდიოდა სიკოცხლის გზაზე. ის ხან მარცხდებოდა, ხან იმარჯვებდა. დამარცხება მას გულს არ უტეხდა. გამარჯვება არ აბნეევდა.

და აი ერთი საუკუნის მოსვენების შემდეგ, მის ზელში ხმალმა კვლავ გაიელვა, ის ამეტყველდა ძველებურათ, ქართველურათ და ქვეყანას ამცნო თავისი ფაქრი და მისწრაფება მამაცურათ.

რა თქვა მან?

ქართველმა ხალხმა სისხლით დასწერა ცხოვრების ფურცელზე, რომ მას სურს იყოს თავის თავის პატრონი, თავის ქვეყნის ბატონი. ხალხი დგება და ეპატრონება ძალაუფლებას.

ბოკილ დადებული დემოკრატია ამტვრევს ჯაქვს და აცხადებს თავისუფლებას.

ეს არის უაღრესათ ხალხური აჯანყება.

ხალხის გამარჯვება, ხალხის გაბატონება, თავისთავათ ნიშნავს მოსკოვის საქართველოდან განდევნას. დაკარგული სახელმწიფოს აღდგენას.

საკუთარი სახელმწიფო — აი რა მოითხოვდა აჯანყებულმა ერმა.

ეს არის უაღრესათ ეროვნული აჯანყება.

თავისუფალი საქართველო თავისუფალი ხალხით — მედგრად გაისმა ქვეყნად აგვისტოს გასულს და ამ ყინვანამ შეაშფოთა ერთნი, გააბარა მეორენი.

შეაშფოთა ბნელის მოციქული მოსკოვი და მისი დაქირავებული აგენტები.

*) ამ წერილით მიმართა ქართველ ხალხს მთავრობის თავმჯდომარე ნოე ჟორდანიამ აჯანყების შემდეგ, ნოემბერში 1924 წ.

ვახაბრა ყველა დანარჩენნი, მთელი კაცობრიობა სი-
მართლის და თავისუფლების მოტრფიალენი.

მოსკოვმა ნილაბი საქვეყნოდ აიხადა და დაფარული
სისხლიანი პირი დასანახავათ ვახადა, ის წინეთ კიდევ
ბოდიშობდა, ძველი რეჟიმის დამცველნი გვიძულებენ
ტერორს მიემართოთო.

ასლა კი გამოჩნდა რომ ერს და დემოკრატის ის ეომე-
ბა გაცილებით უფრო მკაცრათ, გაცილებით უფრო შეუბ-
რალებლათ. ადამიანის და მოქალაქის უფლების მოთ-
სოვნაზე მან საქართველოს უპასუბა მასიური ძლევით,
უმანკო სისხლის მდინარეებით.

საქართველოს დაპყრობით ბოლშევიკები გაკოტრდა
პოლიტიკურად; ის დაადგა მეფეთა საგარეო პოლიტიკას.

საქართველოს აჯანყების ჩაქრობით ის გაკოტრდა
მორალურათ. მან გადააქარბა ყველა თვითმპყრობელთა
მტარვალობას.

ისტორიის შავ დაფაზე აღბეჭდილა პოლონეთის აჯან-
ყების (1863 წ.) ჯალათი მურავიოვი. მარა ეს პირი უმან-
კო ბაღლია შედარებით საქართველოს დღევანდელ აჯ-
ლათებთან, სტალინ-ორჯონიკიძეებთან. ამათ დააყენეს
ქართველი ხალხის სისხლის ტბა და შიგ ცურაობენ სი-
ცოლ-ხარხარით.

სანამ ქვეყნად იქნება ქართველი ერი, მისი გულიდან
არ აღმოიფხვრება ეს საშინელი ხვედრი.

დაიწყოების ზეწარი გადაეფარება ლანგთემურის შე-
მოსევას, შახაბაზის აკლებას. არ დაივიწყება მხოლოდ
სისხლის მსმელთა ბრბო დღეს საქართველოში მოკა-
ლათებული. სიმხეცე მათი გაუგონარი საუკუნოებს გა-
დაეცემა.

დღეს ქართველი ერი გლოვის ძაძებშია გახვეული. ის
დასტირის ვერაგულათ დაღუბულ საუკეთესო შვილთ.
მოიგონეთ ძველი თქმულება: ქირსა შიგან გამაგრება ისე
უნდა ვით კეთიკირსა! ნუ სტირით, მომავალი ჩვენია!

გადაბედეთ ჩვენს ისტორიას; სადღა არიან საქარ-
თველოს ძველი მტარვალნი? ეამთა ბრუნვამ მათ გაუთხა-
რა საფლავი.

მახელის ამღებნი მახელით დაეცემიან. ამ განაჩენს
ვერ ასცდება მტარვალი...

ქართველ ხალხს დღეს მართებს მოთმინება, გაიაგრება და მომავლისკენ იმედიანათ გახედვა.

მისთვის მოსკოვი სამუდამოთ მოკვდა. ახლა ჭირმასაც კი აეზილა თვალი და დაინახა სისხლით დამთვრალი ტორანი. ჩვენსა და მას შორის უკვე გზა არის კლდინა.

ქართველი ერი დღეს სამუდამოთ გამთელდა. საერთო უბედურების ერთ ემბაზში მონათლული, ის დგას ერთი დროშის ქვეშ, ერთი აზრით, ერთი გრძნობით გაქლენთილი. მისი სიმტკიცე მისი ერთობა და ამ დროშისთვის ერთგულება მას მიანიჭებს საბოლოოთ ვამარჯვებას. მისი მცნება უნდა გახდეს გალილეის გმირული სიტყვები. ის ჯალათის წინაშეც კი უშიშრათ იმეორებდა: „მაინც ბრუნავს“-ო.

ღიახ საქართველო „მაინც ბრუნავს!“ ეს ნათელყო აგვისტო-სექტემბრის ამბებზე მსოფლიო გამოხმაურებამ. არც ერთ პატარა ერს არ ღირსებია ასეთი საყოველთაო თანაგრძნობა. მისი განთავისუფლება უეჭველად მოხდება. როდის — ეს სხვა საკითხია. აჩქარება არ გემაართებს. რაც დრო მიდის მოსკოვი სუსტდება, და უფაქრულისაყენ მიეჭანება. მისი მესაფლავე წარმოსდგება შიგნიდან თუ გარედმიდან — ეს ჩვენთვის სულერთია. ორივე შემთხვევისათვის მზათ უნდა ვიყოთ, მზათ უმთავრესათ მორალურათ, მტერს მტრულად მუდმივ ბოლომდე.

შიში არ იცის მებრძოლმა ერმა. ერთი დაღუპულის ადგილას ასი ჩნდება. სულიერ მონობას ჩვეული არ არის ქართველობა. ის თავაწეული და თვალხილული მოდის ეკლიან გზაზე. ის იძულებულია დროებით მოითმინოს ძალმოშრეობა, მარა მას არასოდეს არ აღიარებს სასურველ მოვლენათ.

საქართველოს საკურთხეველზე დიდი მსხვერპლია მოტანილი; იქ ანთებულია ლეშპარი სისიხლით მორწყული; იქ ირეკება გლოვის ზარი; იქ ილოცება წამებულთა წინაშე და იდება ფიცი, ფიცი გაუტეხარი...

საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარე

ნ. ყორღანია.

" ხუდ მნათხო! მაღლი თქვენს გამჩენს
" ღიღება ერსა თქვენს მშობელს
"ღა ნიშნად მაღლორის
"ნეჯარ ხხენება ამ სოფელს".

საგარეო, 19 24 წილი.

ხამშობლოხოვის
თავდაღებულ

გმირთ
ხსოვნას.

გიორგი გვიანი.

ნ. ხიმერიკი.

ვახაგო ჯანელი.

"მთხვეს და თავის ანდერძით
აწიხევ საქმიანობენ მკვდარნიო".

დ. გლი.

"ღამიუკიღებლობა მა-
რადიული ჩაუქრიბელი
ღამპარია, თუ იხ

ბ. ჩხიკვიძელი.

თვალთ მხედველობის
თვის ქრება ხამაგიეროდ
აღამიანთა გულშიღ გა
ნაგრძობს კაშკაშს."

საბჭოთავო საგარეო საქმეთა მდიარის
წამებულნი.

პაისს 1923 წ. თბილისში, რუსეთის საბჭოთა საოკუპაციო ხელისუფლების განკარგულებით, გაუსამართლებლად, დასჯრეტულ იქნენ საქართველოს განთავისუფლებისათვის თავდადებულნი მებრძოლნი:

1. გენერალი	ანდრონიკაშვილი ალექსანდრე.
2. გენერალი	წულუკიძე ვარდენ.
3. გენერალი	აფხაზი კონსტანტინე.
4. გენერალი	მუსხელიშვილი როსტომ.
5. პოლკოვნიკი	სიმშიაშვილი გიორგი.
6. პოლკოვნიკი	მაჭავარიანი ალექსანდრე.
7. პოლკოვნიკი	გულიაშვილი ელიზბარ.
8. პოლკოვნიკი	ჩრდილელი დიმიტრი.
9. როტმისტრი	ყარალაშვილი ფარნაოზ.
10. როტმისტრი თ.	მუხრან-ბატონი სიმონ.
11. ლეიტენანტი	კლიშიაშვილი ლევან.
12. სამ. მოხელე	ზანდუკელი მიხეილ.
13.	კერესელიძე იასონ.
14.	ჭიაბრიშვილი სიმონ.
15.	ქუთათელაძე ივანე.

უფრო ადრე საბჭოთა სელის უფლების მიერ დას-
ვრიტენ :

16. როტმისტრი	ანდრონიკაშვილი	სოლომონ.
17. როტმისტრი	ფავლენიშვილი	შალვა.
18. შტ.-როტმ.	სუმბათაშვილი	ალექო.
19. ლეიტნანტი	ვაჩნაძე	დავითი.
20. ვახისტრი	გელაშვილი.	ალ.
21. კაპიტანი	ფავლენიშვილი	პეტრე.
22. პოლკოვნიკი	სტროევი.	(მურინაი)
23. როტმისტრი	ჩოლოყაშვილი	კონსტანტინე.
24. ლეიტნანტი	ვაჩნაძე	არჩილ.
25. როტმისტრი	ვაჩნაძე	შაქრო.
26. პოლკოვნიკი	ლექვინაძე	ლადო.
27. უნტ.-ოფ.	ფავლენიშვილი	გიორგი.
28. იუნკერი	ძამასპირიშვილი.	

"ხამშიბლის მყრებმა კვლავ დაუხოცეს ჩვენ ერს
მიხი ხაუკეთესო შვილები, ხაქართველოს მხედრობამ
დაჰკარგა შეხანიშნავი წევრები თავის წრიდან, და
ჩვენმა ხამშიბლიმ შეურყვეველი ერთგული მამული-
შვილები. ეს გმირები მრავალჯერ აწამეს სიკვდილის
წინ, მაგრამ ვერ გახსტახეს და წამებით დახრულა
მათი განაწამები სიცოცხლე". ძართული სარდლობა.

(ხამშიბლი 1923წელი. გენ. ოდიშელიძის სიყვადიდან.)

Au fond de leur cachot noir
Les détenus sont décidés
De tout subir pour la gloire
De leurs idées de liberté !
Les condamnés en attente
Interminable de leur destin ,
Ont la joie d'être tous ensemble
Autour de ce lugubre festin !
Familles , amis bourdonnant autour de la prison
Ensevelis ils sont déjà et les vautours
Vont s'acharner sur leurs débris !
Vision atroce pour la jeunesse ,
Car ils sont jeunes et pleins d'ardeur
Leur âme aspire à des prouesses
et l'espoir emplit leur coeur !
Le monde aussi attend , espère
En la clémence du vieux tyran
Tcheka , tu es déjà sur terre

.../

L'horrible symbole de nos tourments
Pareil à l'ours moscovite
Qui de sa lourde patte maudite
Etouffe et tue à chaque instant !

A. Jordania - Vajava

— 2 —

დიდ ქართველთა დაზაღების ღლეები, დიდება მათ უკვდავ
სახელებს .

აკაკი წერეთლის დაბადების
150 წლისთავი .

სქს

ა კ ა კ ი

ა კ ა კ ი

ორივე პოეტი, ილია და აკაკი, პოეზიას აყენებენ ხალხის სამსახურში, ე. ი. უარს-ყოფენ წმინდა პარნასელობას, ხელოვნებას ხელოვნებისათვის. ამის შედეგია იდეის გაბატონება ლექსთა წყობაში, პოეზიის დამორჩილება განსახლებული მსოფლმხედველობისათვის. შემოქმედების გამოყენება გარკვეული მიზნისათვის. აქ შედუღებულია იდეალიზმი და რეალიზმი, პირველი როგორც დროშა, მეორე როგორც გზა მისიკენ მიმავალი.

ილია გამოდის ასპარეზზე განსახლებული პროგრამით (ანტიდილი), აკაკი გამოდის იმავე დროს უპროგრამოთ, პირადი განცდით, დაგროვილი გრძნობათა ნაკადულით, ცივი ჩრდილოეთიდან გაგზავნილ საიდუმლო ბარათით. ერთი კმნის პლანით, გათვალისწინებული ხაზით, სინტეტიური მეთოდით, რაც შეიძლება მეტი აზრის მოკლეთ მოჭრით. მეორე უღალა-რათ. შემთხვევების და შთაბეჭდილებათა აყოლით, ანალიტიკური მეთოდით. კერძოთა არა ერთათ დაგროვებით, არამედ პირიქით დაგროვებულის, შთელის ნაწილებათ დაჭრით, დაკეპვით და თვითეული ნაწილის ცალკალკე რგოლებათ აკმით. ილია ერთი დაკერით მოერყევა თავის საგანს, აკაკი კი მრავალი დაკერით; ერთ ხელში უჭირავს ლაბტი, მეორეში სადგისი, შედეგი კი ორივე იარაღს ერთნაირი მოაქვს. ეს ორი სახის შემოქმედება არის სარკე შათი ორი სხვადასხვა ნაირი ბუნების და ცხოვრების.

აკაკი უდგება საზოგადოებას განიდან, მასში არ იფლდება, მისთვის არავითარ პასუხისგებას არ იღებს. ამ გზით ის რჩება მუდამ დამოუკიდებელი, თავისთავის მოარული, ხელე შეუბორაკავი, აზრით თავისუფალი. ის არ ერიდება არავის, არც მტერს, არც მოყვარეს; არ სცნობს არავითარ შემბორაკე დამოკიდებულებას. ხელის შემშლელ მეგობრობა-ნათესაობას, არავითარ ავტორიტეტს; ის ყოველთვის და ყოველგან რჩება თავის თავის ერთგული: აელეროს თავისი ჩანგი გაბედულათ ყოველივე დამაბრკოლებელ მიზეზთა ანგარიშ გაუწყველათ. ამიტომ აკაკის პოეზიაში დიდი ადგილი უჭირავს პიროვნულ მომენტს, საკუთარ გახცდას და მდგომარეობას. ის ასე ახასიათებს პოეტს: «დახვალ ამ სოფლად მარტოკა ობლად, ვით გარეგანი მიუნდობელი, შენთვის არ არის არც მეგობარი, არცა შობილი, არცა მშობელი». ეს თვითონ აკაკია. ეს ობოლი ზღვასავით ღელავს: «პოეტის გული აღელვე-

ბული, ზღვისა დარია, ზვირთებს აგორებს. სდგამს ტალღის გორებს თუ ავდარია, ღრიალ გრიალით, უცნაურ ძალით ცას ეშუქრება... ხოლო მის ირგვლივ მუდამ ავდარია და ისიც იძულებულია მუდამ ცას ეშუქრებოდეს, ხან ელვასავით სჭექდეს, ხან ბულბულივით სტვენდეს. მას «ცა ქუდათ შიანია. დედა შიწა ქალამნად. არც დიდი ვარ, არც პატარა, არც ბატონი, არც შონა... მაშინ უფრო მდიდარი ვარ, როცა უფრო ღარიბი ვარ... ვინ გგონივართ? ერთი ვინმე გიქი-ცეტი? უკაცრავათ, შეშვდარი ხართ, მე გახლავარ ეს—პოეტი». მისი გულისხარკეა, «მხოლოდ მის სახეს გაჩვენებთ, რასაც შიგ ჩაუხედია». ხოლო აქ კი იხედება ყველაფერი, ავიც და კარგიც. ამიტომ მისი მუხა «ზოგს ეტკბილება, ზოგს არა. მაგრამ რა ჩემი ბრალაია? ბულბული ვარდსა და ეკალზე თანასწორად მომღერალაია». პოეტის განცდა ისეთი მძლავრია. რომ მას არ ძალუძს არ ამეტყველდეს. «ლოცვა და ჩანგის ქღერა ორივე ტყუპისცალია. მათი შემქნელი მშობელი მხოლოდ ძალთაძალია. მათი აკვან-ტახტია გრძნობა და გონება, ორივეს წინ უძღვის ზეგარდამო შთაგონება, არც ბრძანებას, არც თხოვნას არ ემორჩილებიან». დიდებული დახასიათებაა ყველა დიდი პოეტის. ყველა ციური მადლის და შთაგონების. «შენი ქება და დიდება, შენი ღვინი და ჭირიო, მალლიდან გადმოძახეს—ქამანჩა და სტეირიო».

ცხადია, აკაკის სწორათ აქვს შეგნებული და გაგებული თავისი ნიჭი და მოწოდება. მისი გაგება პოეტისა არის გაგება ყველა დიდი მგოსანისა საზოგადოთ; ის ამ გაგებით ენათესავება ყველა მსოფლიო პოეტებს. ის ქმნის იმიტომ რომ არ შეუძლია სხვანაირათ მოიქცეს. მისი გული და გრძნობა მუდმივ შეუჩერებელ კავშირშია ცხოვრებასან და მის მოვლენათ თავისებურათ განიცდის. ამ განცდას აქვს ორი მხარე: ტექნიკური და იდეური. აკაკის სტილი საესებით შეფარდებულია მის იდეასან. ეს შედგლება იშვიათი მოვლენაა, უფრო ხშირათ ან ერთი ჭარბობს ან მეორე, ხან აზრებს ანაცვალეზებს სტილს, ხან სტილს აზრებს. ამ ორი ფორმის ერთ ფორმათ ჩამოსხმა შესძლო საესებით რუსთაველის შემდეგ აკაკიმ. ის ენის ქერუშია. როგორც ვეფხის ტყაოსანის გაგებას უშლის მისი ენის მიმზვიდლობა, ისე აკაკის ლექსებში ჩაკვირებას აბრკოლებს მისი ენის სიმსუბუქე და მუსიკალობა. მკითხველის ყურადღებას ისე ხიბლავს ორივე შემთხვევაში ქანგების პარმონია, რომ არ აძლევს ხალის და დროს შინაარსი კარგათ გაიგოს. მისი ენა გესლით საესეა, მწარე სიტყვას ტბილათ

შემოგაპარებს. მის ლექს კითხულობთ სიამოვნებით. თუნდაც მის შინაარს სრულიად არ ვთანხმდებოდეთ. მისი გამოთქმა ბუნებრივია, მისი ფრაზა ხალხის გულიდან ამოღებულია. სიტყვების აწყობა თავისთავად იძლევა რითმას. ხოლო ეს აწყობა კი არ ხდება ძალდატანებით, სიტყვების გააძარუნ-გადმობრუნებით. მისი ბაგიდან მოსჩქებს დაუშრეტელი შადრევანი წარმტაცი სიტყვიერების. ყველა პოეტს არ შეუქნია საკუთარი სტილი, ჩვენსში ის შექმნა მხოლოდ შოთამ და აკაკიმ. ორივეს სტილი არის სადა, უბრალო. საფრანგეთის დიდი სტილისტი პოეტი მალჰერბი ამბობდა, კარგი ფრანგულია ის რომელიც დაბალ ხალხს ესმისო. აკაკის ქართული გასაგებია ყველა ქართველისათვის, განსაკუთრებით სწორედ დაბალი ხალხისათვის, ვინაიდან ეს მისი სასათბირო ენაა. მისი გამოთქმათა კონაა. სჯობს ლექსიკონი შეამცირო, ვინემ ის გააძრავლო ხალხისათვის გაუგებარი უცხო სიტყვებით. აკაკის ლექსიკონში ასეთი სიტყვები არ მოიპოვება, მისი სიტყვიერება ნაციონალურ ხალხურია. მისი სტილი არ არის მკერამტყველური და სწორედ ამაშია მისი ღირსება. მკერამტყველობა კლავს ბუნებრივობას, ხოლო არაბუნებრივობა კლავს პოეზიას და აქცევს მას ნაძალადეფ რითმათა კრებულათ. აკაკი შორს არის ამ დარგის მელუქსეობიდან. მისი ლექსი არ არის ნაკეთები შეთხზული, ხელოვნური, ის თითქმის გესაუბრება უბრალოთ და ამ საუბარში თავის თავად ჩქეფს ქარშონია, ქანგების შეხმატკბილება. დასამტკიცებელი საბუთების მოყვანა ზედმეტია, საბუთთა ყველა მისი ლექსი. მოკლე თუ გრძელი, მთელი თხზულება.

აკაკის პოეზიის დამახასიათებელი თვისებაა სრული გულწრფელობა; პოეტი ამბობს რასაც განიცდის, ამბობს პირდაპირ. მიუკიბ-მოუკიბავათ, რანდულათ და მამაცურათ. მას არა აქვს რა დასამალავი, მისაფუჩჩებელი, არ მიხდევს თქმულებას—ზოგან თქმა სჯობს უთქმელობას, ზოგან თქმითაც დაშავდების; ის ყოველთვის ამბობს, ზოგან და როდის მის ლექსიკონში არ სწერია. ის თავის თავს უწოდებს «თავხედს», სრული ჭეშმარიტებაა. ის არის უშიშარი, მოურიდებელი, თავხედი პირში მთქმელი. აკაკი არის ის რასაც აშკარათ ამბობს, არავითარი უკანა აზრი, საიდუმლო მოსაზრებანი მასში არ მოიპოვება. მისი მუხა არ არის შეკანხმული, ჩაქმულდახურული. სათვალისეიროთ გამოწყობილი; პირიქით, ის არის მთლათ ტიტველი, დედის მუცლიდან ახლათ შობილი. დაუფარავი და შეუმოსავი. დადის ის მმარტოკა.

ობლად»; ცხადია, ეს «თავზედია» არავის ეპიტინაეება, მას ყველა ზურგს აშვერს და გაურბის, ვინაიდან ვის როლის მისგან რა მოხდება—არავეინ უწყის. ის არის შგოსანი ყარყუმი, შარაზე გამოსული და ამაყათ შთქმელი: «დიდკაცებს თავს არ უკრავ რა მათი საფერო ვარ»; ამიტომ რასაკვირალია ის ამ «დიდ-კაცებისაგან» მუდამ აბუჩათ იყოს აღებული და იდევნებოდეს; ამის უკანასკნელი მავალითია მის ნაწერების უდიერათ გამოცემა, პირში შთქმელს შჩაგვრელნი ვერ ითმენენ. პოეტი ამაზე კიდევაც ჩივის: «მინდა რამ ვთქვა, მაგრამ რა ვთქვა, უსამართლოდ ალაგმულმა?.. მე ამ ლაგამს წაიჭირობდი, არ მაქვს უცხოს მორიდება, მაგრამ რა ექნა, რომ ხელმარჯვედ ჩემივე ძმა მექვიდება»: მთავრობა და საზოგადოება შეერთებულია მის წინააღმდეგ. სამავიეროთ ის უყვარს ჩაგრულთ. მისი ლექსები აღწევენ ხალხის სულამდე და გადადის ხელიდან ხელში სათქმელათ და სამღერლათ. ის წინამძღვრობს მასებს. აკაკიმ სამუდამოთ დაისადგურა ქართველი ხალხის გულში. რუსთაველის გვერდით. რით? მარტო ფორმით, მარტო მუსიკით და ქარმონიით? არა, ამ ფორმაში გამოხვეულია შესაფერი შინაარსი. მასში ჩაქსოვილია ერის და ხალხის გულის ნადები. ტვირთ მძიმეთა ცრემლთა ფრქვევა გადმოცემულია მომხიბლავი ლექსთა ფრქვევით.

აკაკის დროშაა ნაციონალური ხასიათის, მისი იდეალია თავისუფალი საქართველო. ეს მან ნათლათ და მამაცურათ გამოაცხადა თავის ლექსში «თვითმპყრობელობას»; «დაძვხსენი ჩრდილოელო, რა მაქვს შენთან საზიარო? თვით ოხერო, მოუვლელო, როგორ გინდა მომიარო?.. ვერ მომხიბლავ, ცრუ მოყვარე ვერც ვნით, ვერც თვალადობით, შეგიპყრივარ როგორც მთვარე, გველეშაპსა, ძალადობით. შენი ტყვე ვარ, მაგრამ ჩემს გულს ანუგეშებს ის იმედი, რომ ოდესმე შენს ცხრაკლირულს მთლად დაღეწავს ჩემი ბედი!..»

ამ დიდი იდეალის განსახორციელებლათ პოეტი ეძებს შესაფერ ძალას თვით ჩვენივე ცხოვრებაში. ის აქ ხედავს ორ დიდ ფენას: მუშებს და გლეხებს ერთი მხრით, ყველა დანარჩენ საზოგადოებას მეორე მხრით. პირველთ უგალობს თანაგრძნობით, მეორეთ ეპყრობა უარყოფით. ეს ორი ქვეყანა მოკლეთ დახასიათებულია მის ახალი გზა-ში. «ჩემს სამშობლოს კარგათ ვიცნობ, მომივლია კიდით-კიდევ; შარაღის თქმით და გულწრფელობით ჭირი ჭირზე გადვიკიდე! აქ მონება ჭკუა არის, ორპირობა სიბრძნე დიდი და მას რჩება მოედანი ვინცკი არის მეტად ფლიდი... მხოლოდ საწყალ მიწის

მუშას არაფერს ყავს გამკითხავი, მისი ოფლით თავს იკეებენ. ქერქათ მიდის მისი ტყავი...» აი ამ სიმღებზე ჟღერს პოეტის ქნარი... ესიზინდსა თოხნა დავეწყეთ, ერთმანდალ დაესძახოთ მუშური, ეგებ მაშინ დაგვავეიწყდეს, რომ გლეხნი იართ უბედურნი... ყველა თავში გვიჩაჩქუნებს, გარეშე და შინაური, ცხელსა მიწას უხვად აღბობს ოფლი ჩვენგან მონაწერი...» მას აწუხებს შემამულე, ბატონი. ის მას ეკითხება: «რომ იცი რალად მკითხავ, ასე რისთვის ვლანდები? მისთვის, ჩემო ბა; ტონო, რომ სულ შენ მაგონდები! პირუტყვივით მიმინებ, მფლობ და არ გეცოდები. მაგრამ, ჩემს წამწყმედს აქ, იქ შენ ვერ ცხონდები! ცხადად შენ მაგონდები, შენ ხარ ჩემი სიზმარი, შენ ლედელივით სუქდები, შე ოფლად ვარ დამდნარი, მაგრამ შენ რას დამეძებ? შენი ფიქრი ეს არი: ნეტაე ვინ გაასწორა ეოთადო მთა და ბარი?...» პოეტი ეტრფის ერის გამთელუბანს დამონების მოსპობით, ხოლო მთლიანი ერი მას ესაქიროება გარეშე მტერებთან ბრძოლისათვის. ამიტომ იგივე გლეხი, ასე უჩინებებს თავის ბატონს: «ამით ჩვენი კავშირის უფლებით ხარ შემცველელი, ძლიერმა სუსტი მნახე, დაჩაგვრა შეიძელი, მაშ ახლა რალად სწუხარ, ახალ დროს რომ მოვლი? რათ არ შეტყვი: ძმები ვართ, მოდი, მომხვიე ხელი თორემ შენ ცხვირს მაჩვენებ, შე ჩამოგიყრი ყურებს, მტერს ვინ უწინააღმდეგებს, რომელიც ჩვენ შეგვეურებს, ერთმანერთის მტერს ველარც მამული გვიმსახურებს». ბატონს ეს სახარება არ ეყურება და გაჯავრებული უპასუხებს: «შენ ვინ ხარ, ვისი ტაკი-მასხარა!» გლეხი პატრიოტია, შემამულე კი თავის პირად ბატონობას ეთაყვანება. მაგრამ აკაკის მაინც სწავს სიშართლის გამარჯვება და ამხნეებს მუშებს: იმუშებო, თქვენი მარჯვენა იკურთხოს ოფლით ნაბანი, მიწა თქვენი ლოგისი და ლაქვარდი ცა—საბანი. უდროოდ გცივათ და გეცხულებათ, ბევრკურ რეზით მშიერი, მაგრამ ყველაფერს აიტანს თქვენი ბუნება ძლიერი. მიმხედარი არის ეგ თქვენი შეუბღალავი გონება, რომ პირუტყვისათვით არ შევინს მშრომელ კაცს სხვისი მონება... იმ უკვდავების წყაროთი რომელსაც კვიან იმედო და რომლის მოლოდინში კაცს ვერ ერევა შებედლი. ნუ გამოილევთ მაგ იმედს...» ის უგალობს გლეხის ოჯახს. მის პირუტყვს, მის აკვანს, მის დედას და მამას (ჩემი თხა, მწყემსის სიმღერა, ნანიდა და სხ.). მისთვის იდეალია «მუშის ნატურა»: თოვი მოუკვდეს ზოგიერთს რომ იტაცებენ სხვისასა, საწყალ კაცს ჯიბებს პურიან, ურცხვად ივსებენ ქისასა... რათ დავიბნელო სიხარბით სამიწე წუთის თვალები; ბერხსა, ხელეჩოს,

სატეხსა, ნაჯახ ცულს ვენაცვალები; რაც ჩემი ურმის არ არის, სახლში არ შემიტანია, ღმერთმა მაშოროს, რაც ჩემის ოფლით არ გამოიბანია...» პოეტის საფარველს ქვეშ არის მთელი მშრომელი ხალხი; ის იცავს მის მარჯვენას, მის ნაშრომს, მის ზნეობას და პატიოსნებას.

სამაგიეროთ ბასრი მახვილით უმასპინძლება ყველა დანარჩენ საზოგადოებას, ხელობის და მდგომარეობის განურჩევლათ. ის მიმართავს მდიდარს: «ქვეყანა განწირული, გაქვს გასაკემ-გასაყიდათა, და მოძმე შენი რად გინდა თუ არ კიბედ და ხიდადა; ფეხითა მათი მსრესელი ასულხარ მალლა სერზედა და იმ მალლიდან აფურთხებ შენ წინ ქედ-მოხრილ ერზედა...» მაგრამ მას სწამს რომ ამათ თავხედობას ბოლოს მოუღებს თვით გამოღვიძებული ხალხი: «უეშმარიტება ჩაგრულ ვერს გამოუგზავნის მოციქულს, ის თვალს აუხელს მძინარეს და დაანახევებს მაგ შენ გულს. მაშინ იქუხებს, იელეებს ხალხთა ძალი მიძინებული და მებს დაგატებს კერპ თავზე, წარსულზე შენანებული, გაგარონიებს ქვესკნელსა, გინდ მალლა იყო ცათამდე და შეაჩვენებს შენს სახელს უკუნითი უკუნისამდე». ამ ლექსით ის გამოდის 1882 წ. ხალხთა რევოლუციის მოციქული. ცხადია, აკაკი მშრომელთ აღარ უყურებდა მხოლოდ როგორც საკანს მფარველობის და თანაგრძნობის. არამედ ამისთანავე როგორც იმ ბერკეტს, რომელსაც შეუძლია ქვეყნის გადაბრუნება. ეს იყო სრული გაწყვეტა კავშირის ნაროდნიკულ-ინტელიგენციურ იდეოლოგიასან და ხალხის დასახვა განმათავისუფლებელი მოძრაობის მთავარ ძალათ: ამ გზის დანახვა აკაკიმ ასე ადრე შესძლო იმიტომ, რომ ის იყო მუდამ დამოუკიდებელი ძლიერთა ამა სოფლისაგან და დაახლოვებული ხალხის გულის ცემასან. «დაზამთრდეს, სუსხმა დაგვეკრას, ქარიშხალმაც გებეროს ველით, ზამთარი ვერ შეგვაშინებს, თუ გაზაფხულს კი მოველით». დიდებულათ ნათქვამია: გაკირებამ, წაფორზილებამ, სხვადასხვა ჭირ-ვარამმა ვერ უნდა შეაშინოს მებრძოლი, თუ კი ის დარწმუნებულ ია გამარჯვებაში. თუ მას სწამს გაზაფხულის მოახლოვება. ვინ არის ეს მებრძოლი, ხალხის გამოძლიერებული, ინტელიგენცია? არა. «ბევრი ვნახე ჩამოსული, ჩვენსში ბრძოლა განუწრახა, მაგრამ გადებრუნდა გული სასაცილოთ. ხა, ხა, ხა; მოიშალა რა ფაფხური. ცხოვრებით რა შეილახა, მტერს დაუწყო სამსახური და შესცინის ხა, ხა, ხა! ადრე დასცინოდა ტუზებს, დღეს თვით დაუღია ხახა...» არიან კიდევ ისეთები, რომელნიც არც იქითაა. არც აქეთ და კიდევაც ამაცობენ: «აქეთაც

ვარ, იქითაც, მიყვარს შუა მე ტრიალი, მაგრამ არსად კი არა ვარ, ჩემთვის ვარ ნეიტრალი... ამბობენ რომ საზოგადო საქმე არის ყველას ვალი, მაგრამ მე ჯერ ვალს არ ვიხდი, სანამდის ვარ ნეიტრალი...» ის ვერ ხედავს პირველ პიონერთ, მაგრამ მაინც არ ვარდება გაბატონებულ წრეების გავლენის ქვეშ. პირიქით, ამათ ებრძვის სამკედრო სასიკოცხლოთ (ნადირაობა, ვირი და ფილოსოფოსი, ყვებობა და სხ.). ნიშანში ამოღებული ყავს მოხელენი და ცენზურაც (სულა ბოროტო, აპელაციის შკოდნე, იუდა და სხ.). საერთოთ, მგელა შექათმეთ დამდგარა, მწყემსობას ჩემობს მგელიო. ეშმაკი ეშმაკს პატიუებს სასუფეველში გელიოა. ის დასციინის მთელ წყობილებას, სახეგადოების მთელ ურთიერთობას გულისტკივილით და თან ამბობს: «არა იციან რომ ეს გული მკედარია, რომ სიცილი ბევრჯერ უფრო მწარეა».

• პოეტი სანთლით ეძებს ხალხის გამომადგილებელ ამბებს. აღექვსანდრე პირველი მოკლეს; ის ფიქრობს ამით იწყება გაზაფხული და მას ესალმება: «დღეს მერცხალი შემოფრინდა, კიკვიკითა გადმოსძახა: «გაზაფხული, გაზაფხული!», გულს იმედი ჩაესახა... სუნი მეცა გაზაფხულის უცნაურიჩვიგრძენ ძალი, ვსთქვი, თუ: გულსა რაღად ვიტეხ? ახლო არის მომავალი...» პოეტის ნატერა არ გამართლდა, წყევდიადი კილევ უფრო შესქელდა. ის მაინც გულს არ იტეხს, იცდის, უცუდის და განაგრძობს ბოროტებასან ბრძოლას. და აი ნატერა სრულდება. პირველ რეკოლიუციას აღფრთოვანებით ეგებება: «ასრულდა თითქმის, რასაც ვნატრობდით ჩვენ ამ ნახევარ საუკუნეში და, როგორც სვიმონ მოხუცებულსა, მეც მომეფინა მოხუცს. ნუგეში. გამოიღვიძა ხალხმა მძინარმა, რომ მოიპოვოს თავისუფლება. სიტყვის, მწერლობის, კრება-ერთობის და აასრულოს საერთო ნება... მადლობა უფალს! მოვიდა წარღვნა რომ წაილეკოს უსამართლობა და დაემკვიდროს ამიერიდან შეება, თანხმობა, ძმობა, ერთობა...» რასაკვირელია მიხანი ჯერ კიდევ არ არის მიღწეული, მტერი არ არის დამარცხებული, მაგრამ «ეს არის მხოლოდ პირველი ბიჯი და თან მოყვება მას სიარული, შვილების პირველ ფეხის ადგმავზე, მისი მშობელი არის მზიარული... ბედმა გეარგუნა ჩვენ ხენა და თესვა, რაც კი შოითხოვს ხანდახან გასვრას! თქვენ მომკლები ხართ! ხელს თუ გაიკრიბო, ნუ ვრიდებით ცოტა სისხლის ღვრას...» ეს იყო ძალის წამოყენება პირველ ალაგას, როგორც საშუალება რეკოლიუციისა. და რომ ეს ნათელი ყოფილიყო ამავე ლექს ამავე კვირაში მიყოლა თავისი ცნობილი ხანჯალი: «გლესავ

და გლეხსა, მახვილსა, ამოგიფერავ გულსაო, წენ უნდა ეჭმო და ეყმო უმართლოთ დაჩაგრულსაო... მიმოიქიქული მტრის გულთან, მიუძღვენ ჩემი სალამი, ის ვითომ საწერტული, ჩაარ-
 კვე, ოვგორკ კალამი... აქაკი სავსებით გაყვა რევოლიუციას მის დამცველთ და მებაირალეთ. მან შესძახა ინტერნაციო-
 ნალში: «აღსდევ, ყოველი მხრის მუშავ, გაიღვიძე პროლეტა-
 რი, ჩვენვე უნდამოუპოვოთ ჩვენ თავს აწი დრო სანეტარო...»
 ან და «ძირს მთავრობავ უსამართლო, ველარ ვიტანთ გასაქირ-
 სა. ყოველი მხრით გეძახიან: ძირს, მთავრობავ, აწი ძირსო...
 ხალხი იბრძვის, ხალხი ღლავს, ველარ ასდებ აწ აღვირსო,
 ყოველი მხრით გეძახიან: ძირს, მთავრობავ, ძირს და ძირსო...»
 რევოლიუციის დამარცხებას მისთვის სრულიად არ შეუ-
 ცვლია ხაზი, არ მოუდუნებია კალამი, ის ისევ ბასრი და
 ენამქვერი რჩება ბოლომდე, სიკვდილამდე. ის განაგრძობს
 თავდასხმას მედროვე მოღვაწეებზე: «დედას სწეულს და აეთ-
 მყოფს ერიდები-აშორებ თვალს, მოწიწებით თაყვანსა სცემთ
 გადამთიელ დედინაცვალს... თეთრი კბილი, შავი გული აი
 შენი პოლიტიკა, საქმით მგელო, ხაშმით გველო, კუდამელის
 კედლისრიკა, მოდის ის დრო, რომ დაგმობენ შენისანა ფარი-
 სეულებს, შეგეცვლება ლხინი ჰირათ და მოიმიკი კენესით
 ცრემლებს...» ეს დრო კიდევაც დადგა რამდენიმე წლის შემ-
 დებ...

პოეტის აქ მოკლეთ მოყვანილი სოციალური და პოლი-
 ტიკური ქანგები წარმოადგენენ ბასრ კრიტიკას ყველა უფ-
 როს უნცროსობაზე აგებული საზოგადოების, როგორც მისი
 დროის, ისე დღევანდელის და მომავლის. თითქმის ყველა
 მისი თავსდასხმა არის იმავე დროს თავსდასხმა დღევანდელ
 ბოლშევიკურ ბატონობაზე და მის მიერ დამყარებულ ადა-
 მინათა ურთიერთობაზე. აქაკის ბრძოლა არის მუდმივი, სა-
 ნამ საზოგადოება იქნება აგებული შრომის და მშრომელთა
 ჩაგვრაზე. მთელი ეს ქანგები გამოწვეულია პოეტის ნაციო-
 ნალური მოსაზრებიდან. მისი იდეალია მთლიანი ქართველ-
 ბა გარეშე მტერი—რუსეთის—წინააღმდეგ, ხოლო ამავე დროს
 დარწმუნებულია რომ ეს სანატრელი ერთი ფრონტი შეუძლე-
 ბელია ხალხის ყვლეფის და დაბეჩაეების ნიადაგზე. ხალხის
 განთავისუფლება ერთით ერთი გზაა ნაციონალური განთავი-
 სუფლებიანა. ილიას და აქაკის შეხედულება ამ სფეროში სავ-
 სებით ერთი და იგივეა, ორივეს მუზა ერთხმინათ ამას ქლ-
 რენ. ორივეს პოეზია ოპტიმისტურია. იმ დროს როდესაც
 თითქოს ყველაფერი დაეარდნილი, დაცემული, უძრავათ გდ-

ბული იყო. აქაი მინც გულს არ იტეხდა და სწერდა: «არ მომკვდარა!—მხოლოდ სძინავს და ისევ გაიღვიძებს. ვინც შენატრის იმის სიკვდილს, უმალ მასე დაამიწებს...» (1880 წ.). მას სჯეროდა მუდამ საქართველოს აღდგომა, მისი ნაციონალური აღორძინება, ერთი პირობით: «მთელ ქვეყანაზე და კაცთა შორის იყოს წყველი, ის იყოს კრული, ვისაც არ სწამდეს და არ უნდოდეს ძმობა, ერთობა და სიყვარული». ამ აზრს ის არ ვშეება, ხშირათ იმეორებს და ამით კიდევაც ამაყობს დიდი რეაქციის დროსაც: «არაფრად მიჩანს ქვეყნის დიდება, კუჭს არ ვაღმერთებ, თაყვანს ვსცემ გულსა და ვუგალობ მე თანასწორობას, ძმობას, ერთობას და სიყვარულსა» (1908 წ.).

პოეტი მოქალაქე, პოეტი მებრძოლი, შამაკი, უშიშარი და შეუდრეკელი—აი ვინ არის ჩვენი დიდი მგოსანი, ჩვენი აქაი.

ეს დიდი ტემპერამენტის, ძლიერი ნებისყოფის მგოსანი არის იმავე დროს დიდი გრძნობების, ძლიერი სულის პატრონი. მისი ლირიკული ლექსები გადმოგვეცემენ ერთ და იმავე დროს აეტორის და ხალხის გულის ინტიმურ სიმებს, ადა შიანში ღრმით დამარხულ გრძნობათა თაიგულებს. ის უკრავს ამ ჩონგურზე და ამღერებს მთელ ქართველობას. ამ ნიადაგზე აქაიშ მოახდინა სასწაულები; მისი ლირიკა აერთებს მთელ ქართველობას, მდგომარეობის და შეძლების მიუხედავად, ყველა ერთნაირი სიამოვნებით მას მღერის, ყველას გული მის გაგონებაზე ერთხმინათ სცემს. ქართველი ერის მუსიკალური მთლიანობა აქაის შემოქმედებაა. რომელი ქართველი არ სტკბება მისი საიდუმლო ბარათით, თავო ჩემო, აღმართ-აღმართ მიედიოდით და მრავალი სხ. პოეტი ჩაწედა ადამიანის სულის სიღრმეს და იქიდან ამოალაგა დამალული ხმები. მისი პოეზია უკედავია ხალხთან ერთათ. ის ხალხშია, ხალხი მასშია.

აქაი ეუკველი მესაიდუმლო ქართველი ხალხის გრძნობების და ფიქრების. ის მისი შეუდრეკელი, შეუშინებელი წინამძღოლია კირში და ლხინში. ის მას არასოდეს მარტოთ არ ტოვებს, ყველა გასაჟირში ის მას თარით ველისება და მძიმე ულელს უმსუბუქებს. ის მუდამ ახარებს მის გულს, უნერგავს იმედს, ჩანგით ხელში თავს დასტრიალებს.

ორივე პოეტი. აკაკი და ილია, მუხამ ტყუპათ გახადა;
ერთი გზით მიმავალნი. ერთი დროშით მომღერალნი, სიმების
დაწყობით განსხვავებულნი, გამარჯვებულნი გამოდიან. მათი
იდუალი საესებით ასრულდა, ქართველი ერთი გამთელდა ხალ-
ხის ნიადაგზე და მან მაშინვე ნაციონალური თავისუფლება
გამოაცხადა. ამ დიდ აღდგომას ისინი ვერ მოესწრენ, მაგრამ
მათი სული, მათი ანდერძი უკვდავია...

იბრსიელის წიგნაკი № 72 გვ. 71.

ნოე ქორდანი

აკაკი წერეთელი ...

მორს სამშობლოს იძულებით, ძალით განსიძობელი, მშობლიურ მხარეს გამოღმა უცხე თში მიფოცებულ ეულ ქართულს მაქვს პაფივი შორეთიდან აღწრთოვანებით, ხიბლით და აღფაცებით ფიქრი ჩემნი უქუვსა იმლილ პრეფს , რომელსაც ერთობლივათ ჩემი ხაფება სამშობლო საქართველო შეზხარის, ვისი ხახელითაც ამაცობენ, ვისაც შულამ უამს ხიყვარულით, ფრფობით, ხახოებით და პაფივით დიდ ეჭროვენულ მგოსან აკაკის ხახელით იხხენიებენ.

---..---

1990 წელი ივნისის ცხრა საქართველოს მოჭირნახულე სწორეპოვარი მცხოვანი დიდი მგოსნის აკაკი წერეთლის დაბადების 150 წლის თავია.

სამშობლოს უხაზღვრო ხიყვარულით და მაღალი კეთილშობლერი შუემანიფარული იდეალებით გაფაცებული მგოსანი, ყოველთვის გამოდის, როგორც უბაღლო დამცველი ერის ინფერესებისა და მეობის.

აკაკი ხიცოცხლეშიდაც დიდი იყო და ხიკვდილის შემდეგ გახდა უკვდავი, რაღვან მისი პოეფური შემოქმედების პანგეები ფანფავს შავ ღრუბლებს და უიშედლობას ჩკენი ქვეყნის ცაზედ. ის იყო და გახდა ხამღვილი ეროვნული პოეფი , რომელიც თავს დახფრიალებს მის ბედკრულ სამშობლოს და უფებს შეუპოვარ რაინდულ გამბედაობის გრძნობებით იცავს მის ხანუკვარ ერის ინფერესებს.

აკაკის შემოქმედება ერდამიძვე დროს ხაკავცობრიოთა, რაღვან ის უმღერის ფოლადის მღნობელ ხიფყვებით აღამიანის თანახსწრობას, შრომის ხეუევას და ერთთ თავისუფლებას. აკაკი, როგორც პოეფი ღექსის ჭემმარიფი შოქანდა-

კვა, რომლითაც ჩვენი ქვეყნის ხაშინელ სიბნელე სიღ-
 ხჭირის არეს ანათებს პლიერი სპეციაკი პატრიოტული ხსი-
 ვებით და გვინერგავს აზრს ჭეშმარიტს, იმედს შეურყვე-
 ლს თავისუფალ საქართველოს აღდგენა გამარჯვებაზედ.
 აკაკის ჰყავს ერთად-ერთი ხატოვით, რომლის სახელია საქა-
 რთველი და, რომელსაც თავს ევლება პოეტის გრძნობა, ფი-
 ქრები და ოცნება, მისი ხატოვანი პოეტურ სიწყვიერებით
 შემკობილმა კალამმა საქართველო მკვრივ ჩაკირულ სხეულად
 აქცია და უძლეველი გული ჭაბუკურ აღმავლობით დაავაყვა-
 ცა. მისი მშეთ უნახავი, ცხრა კლიტულში მჯდომარე და ფი-
 რუზ ხმელეთზე მუხტო ჭურჭა სამშობლო, დღეს მკვდარივით
 მძინარე, თავშიშველი ლეჩაქ ახდლია, რომელსაც თავს
 აღგიაღილი პოეტი, მისი განუყრელი ჭირიხუფალი, რომელიც
 გვამცნობს, რომ "არ მომკვდარა, მხოლოდ სძინავს და ისე-
 ვე გაიღვიძებს, ვინც შენატრის იმის სიკვდილს უმალ მა-
 ხვე დაამიწებს"-ო.

მისი სიწყვიები დიდებულ ლექსთ თაიგულათ შემკობილ აკი-
 ნძულნი, გამოსახვავენ მთელი ქართველი ერის სიხარულს,
 ბოღმას, ჭმუნვას და სევდით მოხილ ღიმილს.

ერის ღავოლიდ გულიდან პოეტმა გამოჭრა, გამოკვეთა სი-
 ცყვა უმშვენიერესი, სიწყვა მომჯადოებელი, სიწყვა მზი-
 ური, იმედით შემოსაბული.

მგონხანს სამშობლოს სიყვარული არახოდეს არ შორდება, მო-
 ხვენებას არ აძლევს, სჯანჯავს, აწამებს და გვაფრთხი-
 ლებს: "ნუ გჯერათ მისი ნანინა, რადგან მან გვერი შეა-
 ცლინა, არ დაჰვარგოთ ენა, ეროვნება საუნჯე უძვირფახე-
 სი, გაუფრთხილდით სამშობლოს მიწა-წყალს, თენდაც ერთ
 მწყვაველს, ერთი ხელისდადებას ნუ დაუვარგავთ ქართველ
 ხალხს, რომელიც მის ზღვად დაღვრილ სიხხლითაა გაპოხიე"

რებული".

დღეს ამ გარდაქმნის გარდამტეხ ბოძოქარ სანამიდ ღიად მგონის დაბადების 150 წლის თავზე, მოქიწებით შევხვით ვით უზენაეს მფარველ იყოს საქრისციხასო საქართველოს თავისუფლების აღდგენის, ერთობის, და მთლიანობის მძვი- ლობიანობის გზით.

შევფიცით და დავდვათ ფიცი, ფიცი გაუფეხელი, რომ უმწი- კვლოთ შევახრულებთ ღიდ აკაკის ანდერძს, რომელიც გრძნე- უდ დექსებით უმღერის დედა-მიქის ერთ უღამაძვს მის სამშობლო მხარეს და მოგვიქოლებს თავისუფლების, მშობა ერთობის, მთლიანობის და ერთხულოვნების დამყარე- ბისაკენ.

ეს იქნებოდა უდიდესი პატივი და უძვირფასესი საჩუქარი, გონებით ბრძენ, ხულოთ უზენაეს, გარეგნობით ქართული რახის დამამშვენებელ ვით თვალ წარმტავცი ქანდაკების აღმაფრლოვანებელ მგონის ღიდ ა კ ა კ ი ს ა ღ მ ი . მეტს ის ჩვენ არაფერს არ გვთხოვს.

დევან ფაღავა.

ნოე ჟორჯანიას

დაბადების

122

წლისთავი.

---.---

დაბადების თვე და წელი: ორი იანვარი (ძვ.სწ) 1868.

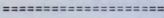
ნოე ყორღანიძე საღარბაშოლ საფრანგეთის მთავრობის
თავჯღომარესთან.

პარიზი 1922 წელი.

---..---

ნოე ყორღანიძე.

და დადგა 1953 წელი, წელი უჩვეულო მკაცრ ყინვიანი, და ეწვია 11 იანვარს სიკვდილი დამოუკიდებელ საქართველოს პირველ პრეზიდენტს ნოე ყორღანიძეს, რომელმაც გაუჩერა სამშობლოზე ზრუნვით და ხედვით დამდნარი გული.

ყოველს დამაწყნარებელი სიკვდილის საუფლოში უცხოეთში, შორს მის სათაყვანებელ სამშობლოდან კუბოში განიხვე- ნებდა ვაგი მიმქრმელი ღიადი 26 მაისის, რომელმაც მის ხანგრძლივ სიცოცხლის მანძილზე, გრძნეული ვალმით, შე- შალი ღოღოკით ქართველ ერს ნათელი აზრით გაუთვალისწინა იმ დროინდელი მისი ეკონომიური, ეროვნული, პოლიტიკური და სოციალური სიღუბეჭირისმიშვებები და უჩვენა ამ მდგო- მარეობიდან გამოსავალი გზა თუ გზები.

რამდენი ხითბო, სიყვარული და აღფრთხილება იმალება ღიდ ნოეს სახელშიდ ყველა ქართველის გულშიდ, რადგან ისაა მისი გამირული ხელის ჭეშმარიტი ამოძახილი, მის ჭირის და ღბინის ნამდვილი მოზიარე, რომელიც განუყრელად თან სდევდა მრავალ ჭანჭისაგან დაღონებულ ქართველ ვაგს.

თავისუფალი საქართველო იყო მისი საღოცავი, ის ამღევდა მას ხელიერსა და ფიზიკურ ენერგიას, ამიწრომაც მოხუცე- ბულობამაც ვერ გახუცება მისი ჭაბუკური მეზრძოლი ხელი, ის ბოღმდის იღგა თავის პოხუგზე ვით ურყევი ჯებირი თავის სახელღვან ვალმით ერის სამსახურში დამოუკიდებლო- ბის აღღგენისა და ნივთიერ კეთილღღეობისათვის.

ნოე ყორღანიძე, როგორც პიროვნება, საზოგადო და პოლიტიკური მოღვაწე, სისხლ ხორციელად არის დავავშირებული

მის მშობლიურ ეროს მის ბედ თუ უბედობას გან. მისი უკანასკნელი მოწილებაა " ჯერ ერთობა საქართველოს განთავისუფლებისათვის და შემდეგ პარტიები მათი პარტიული პროგრამებით, მცხოვრებთა უკეთეს მერმისიხათვის და არა ერთმანეთისათვის გუდაგამგმირავი იხრების ხროლა, რაც მიუტყვებელი დანაშაულია ჩვენ პაჭარა მრავალყანჯულ საქრისხიანო საქართველოს წინაშე, რადგან ის არღვევს ჩვეუთვის ქმინლათა წმინდა ერთობას და მთლიანობას, რაც აუცილებელი პირობაა საქართველოს თავისუფლების მოხაპოვებლათ და გახანმტკიცებლათ".

ღიადი 26 მაისი მოგვცა ქართველი ერის ერთობლივ ხერვილმა ნოე ყორღანიას მეთაურობით, რომელმაც გააერთიანა საქართველო და მშობლიურ ერის გულშიღ დამყნო 26 მაისი, რომლის ყლორები სამარადისოდ ხარობენ, მის ამოოვნებამ და ხწავლებამ გაიჭაცა ქართველი ერი, მის შემეცნებამი სამუღამოთ დიხადგურა და აქედან ის განუმეორებელი წაუშღელი ხიყვარული და პოპულიარობა, რომელიც მან ხამართღიანად დაიმხასურა.

ქართველი ერის ხიყვარული ნოე ყორღანიასადმი შესანიშნავად გამიხატა დიღმა მწერადმა გრიგოლ რობაქიძემ :
"მე არ ვიცი თუ ნოე ყორღანია ლოცულობდა, მაგრამ ის კი ვიცი, რომ ქართველი ხალხი მასზე ლოცულობდაო".

(ბელი ქართლისა იანვარი 1953 წელი)

ეხლა ხხვათა შორის მოუხმნოთ პროფესორ გოგი ნაკაშიძეს :
"საქართველო არახ ღროს არ იყო ისე გაერთიანებული, რომ გორც ეს იყო ჩვენი დამოუკიდებლობის ღროს.

"ეს იყო დამხახურება ნოე ყორღანიასი.

" ამ ფაქტის უარყოფა იქნებოდა ბოლშევიკურ იხტორიის "ღაწერა".

პროფესორი გოგი ნაკაშიძე.

ნიუორკი - 1988წელი.

ნოე ყორღანიას ბობოქარი შეუღრეკელი მებღმლის სახე
მისი ერის წყლულ განკურნებისათვის საქართველოს ინტე-
რიის ჩარჩოში ვით გოლიათური რაინდი გამოჩრევით გამო-
იკვეთა, რადგან ის იყო მისი ჯანიანი ხელთ, ნამდვი-
ლემოკრაფიულ გზით საქართველოს მაროველი მეხატე და ნა-
მდვილი ბელადი აღიარებული ქართველი ერის მიერ.

11 იანვარს 1953 წელს დაირეკა გლოვის ბარი; ის სამუ-
დამოდ გავგვმორდა.

ნოე ყორღანიამ ხიკვდილს დაახწრო და დაგვიბარა: "აქ არ
დამტოვლოთ, გამიკვეთეთ მაგარი კეზო და მშობლიურ ღანჩხუ-
თის მწას მიმაბარეთ ჩემთვის დევნილ განაწამებ დედის
გვერდშიდო, და თანაც ხეველით შებყრობილმა დახმინა, ვაი
რომ ჩემი დედ-მამის და ვაყის საფლავები მოთხარეს და
ხადღაც გადავარგესო" ის ვერ ურიგდებოდა იმ აზრს, რომ
ქართველი ვაფი იყო ამ ბარბაროსელი აქციის ჩამდენი.
მოვა დრო და საქართველო კვლავ აღსდება თავისხეყად ხუ-
ვერენულ სახელმწიფოთ, და იმ დღეს ხწორედ იმ დღეს ქა-
რთველი ხადხის ყრიამული და ხისარულის ხიმდერა შენს
მორეულ საფლავშიდაც ჩამოსწვდება, შენც შეიგრძნობ ამ
ლიად დღეს და ოცნებო შენც იქნევი ქართველი ერის ამ
ხანაწრედ ღიდ ჴეიმშიდ.

განთავისუფლებული ქართველი ერი საბჭეიმო ვითარებაში
მადლიერების გრძნობით, როგორც მის საამაყო ჴვილის
წმინდა ნემცხს მიაბარებს განსახვეწებლათ თანახმადქიხი
ხურვილიხა მშობლიურ ღანჩხუთის საყვარელ მიწას.

ღ.ფ.

ნესტორ კაფანიანიძე.

ნოე ჟოკლანიას.

(მსილოცვა)

სამოც განვლილ განაფხულში სამი შეგზედა სხივთა მფენი:
სიხარული, სიამაყე, დიდება და შეება ჩეენი,
სამი წელი მოციხროუნე, სამი ზეცად აღმაფრენი,
წაჰმტაცე და საოცნებო, ისტორიის დამამშვენი.

და პა, დღესაც, ამ შორეულ მესამოცე წლის მწვერულზე
მარტოს გზედაე მკერდმიშვერით უხეშ, ურიცხე მტრისა ძალზე,
ხელმარჯვეთ და შედგრათ იბრძვი ძველნაწრთობი ცეცხლთა აღზე;
მით სამშობლოს მგლოვიარეს ცხარე კრემლ ებს აშრობ თელზე.

და შენ უნდა იდგე ვგრე, ვითა მუხა ბუმბერაზი,
ვიდრე მოვა განაფხული უფრო ტურფა, უფრო ნაზი...
ვიდრე ვარდი გულს გაგიშლის, მოგეხვევა გრძნობით ეაზი,
ვიდრე მოგფენს შარავანდედს სხივი, მზეთა ნათეაზი.

მამ იცოცხლე, დღეგრძელ იყავ, დიდებით და შეებით სრულით,
რომ კვლავ ჩეენდა სანუეეშოთ განხოთ ვარდით არ დაზრულით,
ვითა ცისკრის შარავანდი, სხივთა ფრქვევით გაბადრულით,
ჯანით მთელით, სულით მტკიცით, გულით მედგარ-მზიარულით.

Viendra un jour où les poètes
De la Géorgie ressuscitée
Pourront enfin le coeur en fête
Ecrire et dire la vérité !
Alors les odes et les poèmes
Vont raconter tes exploits ,
Les joutes du chevalier moderne
Tes luttes , tes peines et ta joie ,
Tes armes étaient parole et plume
Ton but : la liberté acquise
Pour ta patrie , un siècle soumise
A ce vorace géant cruel !
Et l'aube était venue pour Elle .
Viendra un jour où tous nos peintres
Vont te montrer à la Géorgie ,
Ton front si haut , ton corps si svelte ,
Tes yeux si beaux , qui pleurent sa perte ,
Pour elle tu as donné ta vie !

Ta pensée ne l'a jamais abandonnée ,
Tu as lutté jusqu'à ta mort ,
Et maintenant que tu es à jamais parti
tu luttés encore !
Viendra un jour où la patrie aimée
Dans ses entrailles tes cendres enfermera ,
Et ta gloire , mon père aimé ,
Dans tous les coeurs Géorgiens refleurira !

ქ. ჯორჯია - ბაგარ

პრეზიდენტის დასაფლავება

1868 — 1958

არც ერთი გვირგვინი! არც ერთი სიტყვა!
უცხოეთს ჰყინავს ცრემლის სიცივე!
დასრულდა წიგნა, გაიღო კარი,
კუბოს ეხვევა სამფერი ღრუბა,
ეთ გაწვირული ბედის აკვანი.

აქ განისვენებს ჰალარა მკრთალი,
საქმე მართალი და ისტორია;
დავითის ხმალი, თამარის კუბო
მიწას რომ სიმწრით აუწონია!

დრო დროს ედრება... სულით სწორია
ქართლის ცხოვრება ძელებით ნახნავი,
მიჰყვება მსხვერპლი დაჩაგრულ ქვეყნის
წლებებს აჩეხილს წითელი ხმალით.

სოლომონ მეფე, თეიმურაზი,
დღეს დიდი ნოეს ჰალარა სახე,
ჯვარზე გაკრული კოტე აფხაზი,
ტყვიით უკვდავი ილიას საქმე!

რამდენი ერთი, წამებით, ღმერთი,
იშვილა მიწამ განწირულ ბედის
ავვისტოს ღამე, კრწანისის ეელი!
ჭრილზე ჭრილობა, ახალი, ძველი!

და ეს საფლავიც გულშემზარავი,
გადახიზნული ბრძოლების ბინა,
ცრემლებში ძირავეს განწირულ წლებებს,
სიცოცხლეს ახშობს მსოფლიო ყინვა!

მითხარ, სადა ხარ კაცობრიობავ?!
სად არის რწმენა, მაართალთ თვისება?!
ჩამოდის სისხლი მზის სხეულიდან,
როცა ძალა სძლევეს ქვეყნის ღირსებას.

შენ გვეედრები უცხო სამარეს,
მასპინძელს ცულით საკაცობრიოს,
ბედი ქართლისა სხეულს გაბარებს,
რომ დაუბრუნო თბილისის ღამეს.

შენგან სიამე ბევრი ვიგრძენით.
შენ წმინდა სახლში ვიხდიდით ლოცვებს;
მტერი ერთია. გზა არის გძელი.
დიღო ვეროპავ. ასე იცოდე:

არ არის ბერწი ქართული მიწა,
დატრიალდება ახალი ღერძი;
ბრძოლების ძველის თვით კუბოს ფიცარს
გულში ჩაიკრავს ქართლის ანდერძი.

დღეს კი...

არც ერთი გვირგვინი! არც ერთი სიტყვა!
უცხოეთს ჰყინავეს ცრემლის სიცივე!
დასრულდა წიწვა, გაიღო კარი.
კუბოს ეხვევა სამფური დროშა.
ვით განწირული ბედის აკვანი!

1953 წ. პარიზი.

გიორგი ყიფიანი

ნოე ყორღანიას ყოფილ ბინის შეახვედრის ხელი ობილი-
ხში შიი ჩიჭაძის ქუჩაზედ.

ხურათზე : ეთერი და მისი ბიძაშვილები ვაკო და ლევან
ფალავეები.

===...===

ნოე ყორღანიას ყოფილი ბინა აჩვენებს და დაათვალიერებინებს ეთერის მის შვილიშვილს თბილისში: ეხლა ხან ყოფნის დროს. შენობაში მოთავსებულია ბანკი, მაგრამ დაცულია თითქმის ყველა ავეჯი და სხვა. ეთერი ფაღვას ასევე ბაზა მისი ყოფილ სამუშაო კაბინეტში ხდვას მის ბიბლიოთეკის კარდასთან.

ნოე ყორღანიას ნაწერები უცხოეთშიღ.

1. ბრძოლის ხაკითხები.
2. სოციალიზმის დაბრკოლებები. (ფრანგულ ენაზეღ)
3. ხაბჭოთა წყობილება.
4. რა მოხდა, ჩვენ და იხინი.
5. ნამდვილი და ყალბი კომუნისმი.
6. პოლიტიკა.
7. ჩვენი ლაქტიკა.
8. ბოლშევიზმი-- ქართულად და რუხულად.
9. ჩვენი უიანხმობა-- ქართულად, რუხულად, ფრანგულად, და გერმანულად. (რუხ სოციალისტების ხადახუ-
სოდ)
10. იფოგი -- რუხულად.
11. ნაში რაზნოგლახიე-- რუხულად.
12. დემოკრატია.
13. ვეფხის ჭყაოხანი.
14. რჩეული ნაწერები.
15. ახალი ნაწერები.
16. ჩემი წარხული, (გამოცემულია შემოკლებით)

სტატიები:

"ბრძოლა"- " ბრძოლის ხმა"- "ჩვენი დრომა".
 ფრანგულ ყურნალ- " და ვი სოხილისტ"-და ბელგიურ
 ყურნალ" და ვი სოხიალ"- მვეიფარულ-"ორიან ექსპრესს"
 ფრანგულ- " დო ყურნალ"- ინგლისურ ყურნალეებში და
 სხვა.

*ეს წიგნაკი მან გამოსცა, რადგან რუხი სოხიალ დემო-
 კრატები გვედავებოდენ ჩვენ , როგორც მათ პრესაში,
 ისე პეორე ინტერნაციონალში, ეროვნულ ხაკითხშიღ.

ԳԵՆԵՐԱԼ

DE GAULLE

გენერალი ღო გოლი.

---.---

წელს გენერალ ღო გოლს დაბადებიდან ახი წელი შეუსრულდა დიდმა კეთილშობილ ხაფ. ერმა გახურჩვედათ პარტიისა თუ მიმართულებიხა, ეს დღე განხაკუთრებულ საბჭიშო ვითარებაში ჩააფარა, ხწორუპოვარ სამშობლოს ჯანმათა-ვისუფლებელ რაინდ გენერლის საპატივცემულთ, რომელმაც სამშობლოს გარეშე განავრძო გოლიათური გაძებლაობით ბრძოლა შეუპოვარი, ბრძოლა შეურიგებელი მის დედა სამშობლოს დამპყრობელთა წინააღმდეგ, რომელიც მის ფრიო-მფალურ გამარჯვებით დამთავრდა და აღაღვიხა დამარცხე-ბული, დამცირებული შეურაცყოფილი ხაფრანგეთი ერთ მთლი-ან, ერთხახოვან დემოკრატიულ რესპუბლიკათ.

დიდმა ხაფრანგეთის ერმა მის საამაყო შვილს უღრმესი მადლობის გრძნობით შერავანდეთით მოხილი გვირგვინი დაადგა და უკვდავ შყო.

ქართული ემიგრაცია და მხედრობა გვერდშიდ ამოუდგა მის ბელქვეშ მყოფ ხაფრანგეთის ერს, ჩვენმა ოფიცრობამ უმუ-ალო მონაწილეობა მიიღო აფრიკის ბრძოლებში, ხადაც გმი-რულად დაეცა პოლკოვნიკი ბაბორკა ამილახვარი ლ სახაელა ქართველთა ხახელი. გენ. ღო გოლმა ის მის მიგონებე-ბში განხაკუთრებული მადლობით მოიხსენია.

პოლკოვნიკი ბაზორა ამილახვარი დაკრძალულია შორეულ აფრიკაში, ხწორედ იქ ხადაც ის გმირულად დაეცა. მასთან ერთად განიხვეწებენ მიხი განუყრელნი ხაყვარელი თანამებრძოლი ლეგიონერები.

გენერალ ლო გოღის ვაჟს აღმირალ ფილიპ ლო გოღს ქაღბა-
ჭონ ეთერ ფაღავს ახელმა გაუგზავნა ორი ლექსი დაწე-
რილი აწ განხვეწებულ ლეღამიხის მიერ, ერთი გენერლის
გარღავაღების გამო და მეორე ჩვენ მახპინძელ ხაფრა-
ნგეთშელ.

აღმირალმა ხამაღლობელ ქერიღით უპახუხა მახ, რომელხაც
ლექსებთან ერთად ვათავხებთ ჩვენ ყურნაღმიღ.

ქაღბაჭონ ეთერ ფაღავს "ჩვენი ღრომა" ხ რეღაქცია მა-
ღლობახ უგხაღებს ამ ინიღიაღვივისათვის.

ღამაღღება.

---.---

გენერალ ლო გოღს ქართვეღი ერი ხამარაღისო მაღღიერებით
მოიხხენიებხს, რაღვახ ხაქართვეღოღან გამოჭანიღი განძე-
უღობა, რომელხაც ხაქართვეღოს ეროვნულღ მთავრობა ხა-
ფრანგეთიხერთ ღიღ მანკის ხეიფში ინახავღა ღროებით, ხა-
ქართვეღოში ღახაბრუნებღად, ხაფრანგეთის ფინანსთა ხა-
მინიხჭრომ მოიხურვა ამ ქონების ყაღაღებულ ქონებათ გა-
მიგხაღება და მიხი ქეჯანა მეფის რუხეთის ვაღენის ღა-
ხაფარავაღ, რომელღც მან აიღო ხაფრანგეთიხაგან და რუ-
ხეთს ღღემღე არ ღაუბრუნებღია.

გენერალ ლო გოღის ბრძანებით ეს ხაკოთხი ჩვენ ხახარგე-
ბლოთ გაღაწყღა, მოხხნიღ იქნა ქართულ ქონებაზე ღაღებუ-
ღი ხეკეხჭრავღია, ღაუბრუნა უფღებამოხიღება მიხ კანონი-
ერ ღეპოზიფერ ხაქართვეღოს ეროვნულ მთავრობახ, რომელღმან
უკღებღივ განძეუღება გაღახცა მიხ ნამღვიღ ვაჭრონხ
ქართვეღ ერს.

სიმაართის აღსადგენათ საქირია აღინიშნოს სცადისის
გადამწყვეტი როლი განძეულობის გადარჩენაში, რომელმაც
ერთხელ გადადგა ნაბიჯი მის მიერ განაჩამებ ქართველი
ერის ხასარგებლოთ.

ნოე ყორდანიამ და ევგენი გეგეჭკორმა ისარგებლეს გენე-
რალ ღო გოლის მოხკოვში ყოფნით, აქსაღეს სცადინთან და-
კავშირება და საქმის კურსში ჩაყენება, რომელმაც ღო
გოლს მოახენა, რომ ეს ისტორიული განძეულობა ქართველი
ერის კუთვნილებაა და მას არავითარი კავშირი არ აქვს
მეფის რუსეთის ვალებთან, რადგან ის სრულებით არაა რუ-
სეთის ქონება ამიტომ საქართველოს უნდა დაუბრუნდეს.
თუ ღმერთმა ამ მოკლე ხანშიდ არ მომთხოვა მის მიერ ნა-
ხეხებ სიგოცხლის დაბრუნება, სურვილი მაქვს სიმა. •
რთლის აღსადგენათ ავქერო ხამღვილი ისტორია განძეულო-
ბის წამოღების, (ვინ იყო მისი ხამღვილი მოთავე) შენახვის
და დაბრუნების, რადგან ჩემი მდგომარეობით ჩემდა უნე-
ბურათ ამ საქმესთან ახლო ვიდექი, და მოვალეთ ვთვლი
თავს გავუანყო ის ბოლშევიკური სიყვევათა სიცრუის კორი-
ანველი, რომლითაც ისინი ღღემლის ქართველ ხალხს ახა-
ზრლოებენ განძეულობის შესახებ.

ღ. ფ.

AU GENERAL DE GAULLE

Le bel ange de la mort est venu vous chercher,
Sur ses ailes puissantes, vous vous êtes envolé.
Toute la terre incrédule, envahie de détresse,
S'est sentie solitaire et pleura de tristesse.
Amis et ennemis, contents et mécontents,
De toutes les nations et toutes les religions,
En se donnant la main, tous d'un même élan,
Vous offrent, pour un jour, tels les rois mages,
La paix de l'univers en suprême hommage.
Et votre peuple de France, silencieux, repentant,
Se soulève de nouveau à votre commandement
Et se presse de loin autour d'un chef absent,
On reverra toujours ce svelte capitaine,
D'une énergie farouche et d'audace légendaire,
Seul dans la tempête, luttant contre l'orage,
Qui lança son appel aux vaincus sans courage.
Vous avez sauvé votre Patrie chancelante;
Votre main secourable a redressé ses torts,
Lui avez rendu son honneur et sa gloire,

Son esprit lucide et son prestige mort.

Liberté, Égalité, Fraternité mourantes :

Vous avez donné vie à ces mots agonisants,

La liberté aux colonies tremblantes,

Le sourire fraternel aux peuples d'Orient,

A vos ennemis, pardon en vrai chrétien,

L'espoir à ceux qui luttent pour leur pays,

Respect aux opprimés et aux païens,

Car vous avez compris qu'ils aiment leur terre
chérie.

Dormez, mon général, vous êtes immortel :

Votre vie de luttteur restera exemplaire,

Nous réchauffera le cœur, nous relèvera l'esprit.

Dormez, mon général, au sein de la Patrie.

A. J. J. - G. J.

- 48 -

A LA FRANCE

Je bois à la FRANCE et à son peuple charmant,
Je bois à la FRANCE et son esprit si grand.
Je bois à la FRANCE, pays de liberté,
De loi respectée, de beauté glorifiée,
Je bois à la FRANCE qui accueille les vaincus,
Le havre des faibles et des exilés.
La FRANCE a cru en nous, de notre pays, chassés,
Et je bois à sa santé.
Je bois à la FRANCE qui a su jadis,
Briser ses chaînes et ses boulets.
A son génie qui guide l'esprit, à sa bonté, à sa lumière
Qui nous réchauffe et nous bénit.

A. JORDANIA-PAGAVA

SÉNAT

AMIRAL (R) PH. DE GAULLE
SÉNATEUR DE PARIS

République Française

Paris, le 1er Juin 1990

Madame,

Je n'ai pas manqué d'être très sensible à votre envoi de poèmes que votre Mère, Madame Asmath Jordania-Pagava a composé à la mémoire du général de Gaulle. Je vous remercie vivement de votre attention et de votre fidélité au souvenir du Général.

Ces poèmes m'ont profondément touché, en cette année anniversaire. La force des termes choisis par votre Mère s'allie parfaitement à la musicalité des vers qui peignent touche après touche son attachement à la France et à l'action du Général.

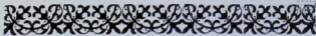
Veillez agréer, Madame, l'expression de ma considération très distinguée et très dévouée

Madame Ethery Pagava-Douai
Directrice du Théâtre du Jardin
pour l'Enfance et la Jeunesse
Jardin d'Acclimatation
Bois de Boulogne
75116 Paris

SÉNAT - 15, RUE DE VAUGIRARD

75291 PARIS CEDEX 06

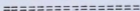

სელოვნების სამყაროში

ETHERY PAGAVA
1re Danseuse Etoile
des Ballets du
Marquis de Cuevas

ეთერი ფაღავა•

ლურჯი ბარძები

ვუძღვნი ეთერ ფადავას ასულს

ფრინავს ეთერი,

როგორც ელფერი, ჰავაოვანი,
ცის ფერიები,

პრხევად სრბოლებას

იზგელივ ფარდები,

უსიტყვო სევდას

რად არის, ნეტავ, ტანჯვა ამდენი
რომეოს ცრემლი და ჟულიეტა!
თუ სიყვარულის

ლურჯი ტერფებით,

თეთრი ფეხები,

ეამბორება.

ვარსკვლავთ ნადენი,

ცეცვაში ხედავს,

ლამე მავრული,

გზა დაკარგული დაეძებს სატფოს,
თუ სატევიარი, მკვადში მალული,
სულის სიამეს ჭრილობით ათბობს.

ცეკვავს ეთერი

ეთერი ტერფებით,

ვით დედოფალი ჰაეროვანი,
თვალთა მშვეენება, სახე ქაბთული.
ტან ამართული,

ამომავალი.

დაეშვა ფაბდა. გაფრინდა ფერი.
და მშვეენიერი მოჩვენებები.
ისე ვით ქარში ყვავილთ თამაში.
პატარა ბავშვი,

ციურ ოცნებით

ცამ გადაკონა,

ღამემ ატყობნა,

სახელი მისი გაშალა მზეზე.
ცეკვავს სიტურფე ქართული ტერფის.
ეგვიპტის ზღაპრულ პირამიდებზე.

გონივრე ყიფიანი

georges de kipiani

*LES POINTES BLEUES **

Ethery s'envole
Ses pointes bleues
Un éclair des cieux...
Aérienne
Aux teintes immaculées
Elle s'avance dans un baiser
Autour d'elle les rideaux
D'étoiles constellés.
Mais pourquoi cette douleur cachée
Par sa danse exprimée ?
Pourquoi cette souffrance muette
Les larmes de Roméo
Et de Juliette ?
Est-ce l'amour
Qui dans la sombre nuit
Par les chemins perdus
Recherche son ami ?

Est-ce le stylet
Qui dans ton sein caché
En te blessant à mort
Ton âme a réchauffée ?
Ethere danse
Ses pointes blanches
Comme une reine
Aérienne
Ravissante vision
Svelte et géorgienne
Qui s'élève comme le soleil !
Le rideau se baisse
Les couleurs disparaissent...
L'apparition charmante s'enfuit
Comme l'enfant
Jouant avec des fleurs des champs !
Le ciel t'a embrassée
Le soleil te fit connaître !
Et les Pyramides d'Égypte
Contemplant légendaires
Les pointes géorgiennes
Qui dansent la beauté !

* Ethery Pagava, danseuse étoile du célèbre ballet du
Marquis de CUEVAS.

TRADUIT

par

ATHIA PAGAVA

საქვეყნოთ ცნობილი ჩვენი თანამემამულე პრიმა ბალერინა
და ბალეტის ოსტატი ეთერი ფალავა.

===..===

"ბავშვი საკვირელება"- "ვაჟარა ფალავა" შეარქვეს პა-
რიზის თეატრალემა 13 წლის ქართველ გოგონას, რომელიც
ხანსაციური წარმატებებთ გამოდიოდა ხხვა და ხხვა ბალე-
ტების ხანახაობებში, რადგან ეთერი ფალავამ მოცეკვავის
არტისტიულ ბუნების შემოქმედებაში ჩააქსოვა უღამაშეხი
მოძრაობები და მუსიკის პოეზია^ბ განუმეორებელ გრძნობით
მის განსაკუთრებულ დამახახაიაოებელ პლასტიურობით გადმო-
გვცემდა.

ამიწომ ხრულიად ახალგაზრდა ეთერის, საქვეყნოდ ცნობილ
კორეოგრაფ ჯ. ბალანჩინმა სპეციალურად დაუდგა მას ერთ
მოქმედებიანი ბალეტი "სომნამბულ" (მთვარეული) საზღაპრო
განსაცვიფრებელ ფეერულ დეკორაციებით.

ეთერიმ დიდი ხელოვნებით და არტისტიულ ბრწყინვალე გა-
ტაცებით შეახრულა ეს მეტად რთული როლი, აღტაცებაში
მოიყვანა მაშინდელი ცნობილი კრიტიკოსები, დაიპყრო მა-
ყურებელი და მოაჯადოვა ძნელად დახაკმაყოფილებელი, მო-
მთხოვნი კორეოგრაფი, რომელმაც ნიშნად მაღლობისა მთა-
ვარი როლები მისცა მის ბახის "ბაროკოს პრინცერტში" და
ჰინდემიციის "ოთხ ტემპერამენტში". ცნობილ ხერყ ღიფარმა
ეთერის დაუდგა მისი უკვდავი "რომეო და ეულიეტა" პა-
რიზის გრანდ ოპერის ხვენაშელ მახთან ერთად დიდი წარმა-
ტებით იცეკვა და ამ ბალეტის გამირეპი "ეთერიმ და ღიფა-
რმა განუმეორებელ უბალო ხილამაშის მწვერვალზე აიყვანე-

სი ხწერდენ ამბალეცის ნთხვით მოხიბლული ურხადისცეობით
ეთრი გამოდითა ევროპა ამერიკის ცხოზიდ თეაფრებში,
ღონღონის "კოვენ გარდენის", "ხვალა ღე მიღანის ხეცე-
ბზე და თბილისის ოპერის თეაფრში ცხოზიდ ჭაბუკიანთან.
ბუნებრივია, რომ ხხვალახხვა ბალეც-მეისცრებთან მეჰაო-
გამხელი შეუწყო ნიჭიერ. ბალერიისის ქორეოგრაფიადი დახე-
ლოვნებას, და ღღეს ღიღი ოხვაცოზით ხღგამს მის ბალეც-
ბს მოზარდ თაოზიხათვის ხაფრანგეთის კულტურულ ხამინი-
ხფროს ღავალეზით მიხთვის განკუთვნულ თეაფრში.

ეთრის ბალეცები ღიღი წარმაცებებში ხაოგებლობენ, რა-
ღვან მის ბალეცებში იხაცება მისი ძლიდარი არცისციული
ბუნება, განღდაფა ხიძღიერე, კღახციურ მოხახაბებში და
გღმოქციემს შინაგან ფაქიზ ემოციურობას, რომელიც ეთე-
რის ინდივიდუალობის მკაფიო თვისებაა.

ამა წღის ივნისში ეთერ ფაღავას, როგორც კორეოგრაფიის
ხელოვნების ოხვაცხ ათი წელი შეუხრულდა, ამ ღღის ხა-
ღღეხახწაუღოთ მან შექმნა ერთ მოქმედებიანი ბალეცი
"გმირი მისი ხურვიღის მიუხეღავად", რომელიც ღაღვა მის
თეაფრში. ბალეცხ ღიღი წარმაცება ხვღა წიღად, ხაღით
გაჭღიღ თეაფრის მაყურებლებმა ეთერი ხეენაბელ გამო-
იყვანეს, დაუხრულებელი აღვაცებული ოვაციები გაუმარტეს
და ხეენა ცოცხალ ვარდ ყვავიღების ბაღათ აქციეს.

ვინ იფიქრებღა, რომ ეთერი ქართულ ცღღანცვად მოვეღინე-
ბოღა ვარიზს და ქართული ხელოვანი გაამღიღრებღა ხა-
ფრანგეთის ბალეცის მხაცვრულ ხელოვნების ამ მნიშვნე-
ღოვან ღარგს.

აღხრულღა ბაბუა მისის ნოე უორღახიას წინახარმეცყვე-
რული წერიღის შინაარსი მიწერიღი მის ხაყვარულ

შვიღი-შვიღისაღმი: "შენ აღიხარ აღმართ აღმართ და მაღე

ხელოვნების უმაღლეს მწვერვალს მიაღწევო"
ჩვენი მხრივ. ეთერი ფაღავას ვულოცავთ ამ დიად ღღეს,
ვუსურვებთ წინსვლას, მუდმივ გამარჯვებებს და თავი-
სუფალ საქართველოში ნაყოფიერ მოღვაწეობის გაგრძელებას.

ეთერი ფაღავა - ვახტანგ ჭაბუკიანი.

თბილისი 1966 წელი.

ყავ ლუე.

პირველი ნაწილი ამ ხალამოხი ეკუთვნოდა ნიობილ ფრანგ მომღერალს ყავ ლუეს, "ფრინველს იშკიათს", - როგორც მას შეარქვეს კრიტიკოსებმა.

მომღერლის რეპერტუარში მუდის 300 სიმღერა, რომელშიდან თავს იყრის ფრანგული ენის პოეზიის შედევრები: ვიქტორ ჰუგო, პიერ სეგერი, ლუი არაგონი, პრევერი, ლეო ფერერი და სხვა გამორჩენილი სიმღერების ავტორები.

საბოლოო ხალამო გახსნა მოკლე მთავარგონებელი სილყვით ყავ ლუემ, რომელმაც მაყურებელთა გაჭედელ ღარდაზის მსმენელებსგააფნო ამ თეატრის დასიძნულება და მიძანი.

ყავ ლუე ერთად იმავე ღროს პოეზია, რომელიც თავის სიმღერებში ქმნის გრძნობათა ემოციებს და მის დამახასიათებელ ელევანტურ სინამბის ყორმებით ჩმდავს, აფყვევებს და აფვობს მაყურებელთა სმენას.

ყავ ლუე მართლდაც პოეზია, რადგან ის იმ დაუვიწყარ ხალამოს თვით იქცა სიმღერის პოეზიათ.

მღეროდა ყავ ლუე და მასთან ერთად მის სმღერების ჰანგებით აღფაცებული დამსწრენი, რომელმაც მას მრავალი სიმღერები გააძეორებოც და დაუხრულებელ ფაშითა და ოვაციებით დააჯილდოვეს.

ღარიელ ლურდენ- ფალავა.

==..==

ჩვენ არ შეგვიძლიან ხათანალო პატივით და დიდი მადლობის გრძნობით არ მოვიხსენიოთ უაჭრის ახალგაზრდა რეჟისორი ეთერის ვაყი ღარიელი, რომელიც ნამდვილ ხელოვანის ფერულ წარმყავ განათებებში აძლევდა ეთერის ბაღუჭ ზღაპრულ მომჯადოებელ ხცენიურ ხილამაშებს.

ვუხურვებთ ახალგაზრდა რეჟისორს წარმატებებს და ხელვნების პარნახის მწვერვალზედ ახვლას.

ქრისტინე.

- 60 -

დამოუკიდებელ
საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო ღერძი.

Les Armoiries de la République de Géorgie.

Coat of Arms of the Republic of Georgia.

Les Armoiries de la République de Géorgie.

Le très ancien Royaume de Géorgie, annexé en 1801 par la Russie (en violation flagrante du traité d'amitié et de protection conclu en 1783 entre Catherine II de Russie et Héraclius II de Géorgie), restaura son Indépendance Nationale le 26 mai 1918 sous forme d'une République.

Entre 1918 et 1921 cette Indépendance a été reconnue, de fait et de jure, par le Conseil Suprême des Alliés et par les autres puissances du globe, jusqu'à et y compris par l'U.R.S.S. elle-même (le 7 mai 1920)!

Ceci n'a pas empêché la Russie d'envahir la Géorgie le 11 février 1921, sans déclaration de guerre (invasion préméditée, sans motif avouable et au mépris des traités conclus), et de l'occuper après six semaines de combats acharnés. Depuis — malgré toutes les protestations internationales, et une résistance incessante du peuple géorgien — la Russie le maintient sous son joug sanglant et destructeur.

Trois mille ans de Civilisation originale, seize siècles d'attachement au Christianisme, de traditions chevaleresques et de service constant d'idéaux supérieurs, sont systématiquement extirpés et anéantis.

Mais la monstrueuse tentative d'extermination physique et morale d'une nation non-slave, l'essai de transformer un pays resplendissant, après l'avoir dépeuplé, en musée d'archéologie, en serre chaude pour plantes exotiques de l'U.R.S.S. et en caserne pour troupes russes — n'aboutira pas!

Ce crime contre l'humanité civilisée sera châtié.

La Géorgie redeviendra libre. Le Caucase sera indépendant.

Coat of Arms of the Republic of Georgia.

The very ancient Kingdom of Georgia annexed by Russia in 1801 (and this in brazen violation of the Treaty of Protection and Amity concluded in 1783 between Catherine II of Russia and Heraclius II of Georgia) re-established its national independence on the 26th of May 1918 in the form of a republic.

Between 1918 and 1921 this Independence was recognized, de facto and de jure, by the Supreme Allied Council and by other powers in the world, and even by U.R.S.S. herself (May 7, 1920).

However, this did not stop Russia from invading Georgia on February 11th 1921 without any declaration of war (invasion premeditated, without any avowable reason and in defiance of the concluded treaties) and to occupy her territory after six weeks of desperate fighting. Since then, — in spite of all the international protests and the ceaseless resistance of the Georgian people. — Russia is holding the country in sanguinary and all-destroying thralldom.

Three thousand years of original civilization, sixteen centuries of attachment to the Christian faith, of knightly traditions and of ceaseless service to superior ideals, all are systematically eradicated and utterly destroyed.

But this monstrous attempt to exterminate, physically and morally, a non-slave nation, this endeavour to transform a resplendant country, after depopulating it, in an archaeological museum, in a hot-house of exotic plants for the use of U.R.S.S., and in barracks for Russian troops, will come to naught.

This crime against civilized humanity will be punished.

Georgia will once more be Free. Caucasus will be independent.

| ა რ კ ლ ა დ |

===

მეოცე საუკუნის მიწურული გაოცებას, გაკვირებას იწვევს მისი მოულოდნელობით და არ ნახულ ფენილებით.

მხოლოდ გამოიცვალა და მასთან დაკავშირებით საქართველოს მდგომარეობაც, ამიწომ გუშირელი თანამიმდევრობითი მსჯელობაც და ფაქტივაც უნდა შეიცვალოს და გამოინახოს სხვა გზა თუ გზები, რომელიც ეგუება და ემთხვევა საქართველოს განმათავისუფლებელ მოძრაობის და მიხრადეობის დღევანდელ შექმნილ რეალურ პირობებს.

საქართველომ პირველ ყოვლისა დღევანდელ ვარდაქმნის ხანაში დროებთ გვერდზე უნდა გადასდოს პარტიული პოლიტიკა, რადგან ახლად შექმნილი ვადრებად რთული მდგომარეობა, ეხება არა რძელიმე პარტიას, ჯგუფს, შემარჯვებ თუ შემარცხნე მიმდინარეობას, არამედ მთლიანად ქართველ ერს, მის მომავალს, მის ბედს და უბედობას და ამიწომ ყველა ქართველის უწმინდესი მოვალეობაა მას მიუდგეს ნაციონალურ მთლიანობის ავადსაზრისით უ ყოველი დადგენილება, თუ გადაწყვეტილება ამ ძველებით გამოიყვანოს, მშვიდობიან დიალოგით, რათა ჩვენ ერს ააცილოს სისხლის ღვრა და უმიზნო მსხვერპლი დამოუკიდებლობის აღსადგენათ უნდა გვახსოვდეს, რომ მხოლოდ ის ური მოიპოვებს თავისუფლებას, ვინც თავის თავის მართვას იხჩავლის. სწორი აზრის გამარჯვება, მიზნის მიღწევა მხოლოდ გაერთიანებულ ძალებითა და ჭკვიანური რეალური ფაქტივით შეიძლება და არა პარტიულ დანამცეცებით და დაპირისდაპირებით. უნდა ვცვალოთ, რაც არ უნდა დაგვიყუებს მივადწიოთ

მთლიანებას და გაერთიანებას, რათა საქართველოს შეუქნათ მსჭვირვით ჩაკვირული დასაყრდნობი წმირველი, რომის ეკონომიურად აღორძინდეს და თავი გაინთავისუფლოს ხხვის მოურავობისაგან, რომელიც პირველი და აუცილებელი პირობაა მყარ სუვერენულ სახელმწიფოს არსებობისათვის.

საქართველომ დღეიდანვე უნდა დაიკავაპიწოს სახელეოები და შეუდგეს მუშაობას, თუ მას ხერხ მომავალ ქნელად და რთულ საუკუნეში გამარჯვებული გამოვიდეს, მან უნდა მოიპოვოს სრული ეკონომიური ჯანმრთელობა და დამოუკიდებლობა, რომელიც დედა ბოძია თავისუფლების, სუვერენობის და ნივთიერ კეთილდღეობის.

ამისათვის ნაკლები პარტეიები, ნაკლები ლაპარაკი, ნაკლები მიფინგობია, მეფი შრომა ზ მარგებელი მუშაობა. ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურათ აყვავება გაფურჩინა მოგვცემს იმ აუცილებელ კოზირებს, რომლითაც გაუჭრით ყველა კარტებს ჩვენი ქვეყნის განთავისუფლების მოწინააღმდეგეებს, აი ხადღეისო ჩვენი ლოზუნგი, რომელიც ხარჩულაჲ უნდა დაედოს საქართველოს სუვერენულ სახელმწიფოს აღდგენას.

. === .

დღევანდელ მსოფლიოს პლანეტარულ ცვლილებების რეჟისორია ხაბ. რუხეთის პრეზიდენტი გორბაჩოვი, მას დახავლეთში უხისხლო რევოლიუციის გმირად აღიარებენ და მშათ არიან ყოველგვარი დახმარება აღმოუჩინონ. მის კეთილშობილ ბუნებას აწერენ, რომ ახე აღვილად დათანხმდა გერმანიის გაერთიანებას და აღმოსავლეთ გერმანიის გადმოზარგებასაც "ოფან"-ში, რომელიც ჯერ კიდევ "ვარშავის პაკტის გავლენიანი ქვერი იყო და იცის ყველა მისი ხამხედრო

საილუმინაციო. ამის ახანაზღაურებლათ გერმანიის კანცელარი ჰეიმიუჟ კოლი, რომელმაც გერმანიის გაერთიანებით მთელი ევროპა ზურგზე წამოიკიდა თვითონ ეწვია მოხკოვს გახსნა ქიხა და გორბაჩევს ხარღაპრო ციფრიანს ჩეკბე მოუწერა ხელი. საერთოთ ევროპა ამერიკა მზად არიან მათი ტექნოლოგიით თუ ფულადი დახმარებით გორბაჩოვის რუსეთი გამოიყვანონ იმ ეკონომიურ კავსახროფიულ მდგომარეობიდან, რომელიც ხაზ. რუსეთს შეუქმნა კომუნისტურ რეჟიმმა. ისმება კითხვა, რატომ ან რისთვის ასეთი თანაგრძობა და ხელგაშლილობა?

დღეს აღარავინ არ მალავს ყვითელი რახის საშიშროებას, რომელსაც სათავეში უდგას ეკონომიურად ძლევამოსილი გუშინდელი დამარცხებული იაპონია, რომელიც მისი საარაკო ტექნოლოგიის განვითარებით იპყრობს მსოფლიო ბაზრებს და მსჭიბობს ამერიკა, ევროპის ბაზრებსაც დამის დაეპატრონოს. ის გუშინდელ სამწროდ განწყობილ ჩინეთს ყოფილ მის მახწავლებელს ხელს უწვდის და ფულად დახმარებასთან ერთად დიდ ტექნოლოგიურ დახმარებასაც უწევს იმ ქვეყანას, რომელზედაც ნაპოლეონმა სთქვა "დეე იძინოს ამ ვეშაპმა, ნუ გააღვიძებთ, რადგან მისი გაღვიძება საზარელი იქნება"-ო. დიას ის იღვიძებს, ერთიანდება იაპონიასთან და სხვა მის მოდგმის ერებთან და არამც თუ საფრთხეს არამედ დალუპვას უქადის მთლიანად შეიძლება მთელ თეთრ რახას.

ბუშ-გორბაჩოვის შეხვედრა მაღლში ხწორედ ამ პლანეტარულ ხაკოთხის გადაწყვეტა მოგვარებას დახსრიალებდა და მთელი ევროპის მაროველი წრეების ყურადღება პაჭარა მაღლის კუნძულზე იყო მიპყრობილი, რომელსაც ამერიკა-ევროპამ მუორე იაღტა უწოდა.

ანი მთავარი მიზეზი იმ თანაგრძნობისა, რომელსაც იმსახურებს გორბაჩევის რუსეთი, **რადგან** ურუსეთით არამც, თუ ძნელი არამედ შეუძლებელი იქნება დათრუგვანა ამ ახლად **ევრონიმიურად** აღორძინებულ ყვითელ კოლოსის. საბჭოთა რუსეთი უშუალოდ რამოდენიმე ახელ კილომეტრებით ეხაზღვრება ჩინეთს, ხადაც მილიონიანი ჯარი ყავს განლაგებული მის ციმბირის დახეცავათ, რომელსაც ხარბი პრყობა, ფლოზის ხურვილით უქქერიან ჩინეთი და იაპონია. ამიყომ საბ. რუსეთი არა ნაკლებათაა დაინჯურებული ამ საკითხის დაღებითა და დაქყვეცვაში და თუთრი რახის გამარჯვებაში, აქედან ამერიკა-ევროპის მიერ საბ. რუსეთის მერყევ იმპერიის მთლიანობის დაცვა **შე** მათან მჭვიცე ვავძირის დამყარება.

ნუ დავივიწყებთ, რომ **მსგონილ** მთლიანი გნუყოფელი საბ. რუსეთი წარმოადგენს უდიდეს სამხედრო ძალას და **ამ ხანად** ამერიკა-ევროპის ინჯურესში ხრულებითაც არ შედის მისი პაჯარა ეროვნებებათ დაყოფა დაქუცმაცება.

იხარგებლა რა შორს მჭვეცელ გორბაჩევამ მის ხახარგებლოთ შექმნილ მდგომარეობით. **იხივს** შემდეგ კომპახაციებს: 1.- ფულად **შე** ჭეხნოლოგიურ დახმარებებს, 2.- საბ. რუსეთში შემავალ დაპყრობილ ერების მოთხოვნილებების მოგვარებას მის შინაურ საკითხად აღიარებას, რაზედაც ამერიკა ევროპამ "საიდუმლოდ" თანხმობა მიხეცს. ეს მათი "საიდუმლოება" საჯაროდ ხინათლეზე გამომუქდა დიჯვის პირველ მინისჯრის მიღების დროს, რომელმაც ევროპა- ამერიკა შემოიარა იმ მიზნით და იმედით, რომ ამ უკანახკნელების მართველი წრეები მხარს დაუჭერდენ დიჯვის დამოუკიდებლობის გამოცხადებას.

ხანცვლად მხარდაჭერისა დიჯვის პრემიერ მინისჯრმა მი-

ილო დემოკრატიულ ევროპა-ამერიკიდან "მზრუნველობითი მეგობრული რჩევა" ღრობით უკავს ქაელო დიფფას მინი მთელი ერის ხურვილითა და თახშირით გამოცხადებული დამოუკიდებლობა ლჩუხეთის თანხმობით უაღაუწყვიფათ ეს ხაერო ხაკითხი, რაც იძულებით ხიხრუღემი იქნა მოყვანილი. ევროპა ამერიკის დახმარება გამორიცხულია და ფუჭი ოცნებაა, სახელმწიფო ინფერეხების გამო, იომლის სახელითაც ხდება უამრავი ბოროფება, ხიმაროლის აღი ქრება, მარტალნი და უღანაშაულები ჭარბათ იხჯებიან და ქრებიან.

ხაქართველომ ამ ხანად ხაბჭოთა კონსტიტუციის ფარგლებში უნდა შეეცადოს აღგრღბედ გამოსახოს გამოხავალი, პრეზიდენტი გორბაჩევითან მოლაპარაკებით და თანხმობით (მდგომარეობა ქმნის შეგნებას). რუხეთმა ეჭვი არ უნდა შეიფანოს იმაშიღ, რომ ქართველი ხაღხი რუხთა ხიძუღვიღითაა აღჭურვილი.

უღიღეხი პროვავაცეხაა ნ. გოგოღის ძეგლის ვადმოგღება და შებღაღვა ობიღიხის კომუნარების ბაღში, რუმეღხაც აღიღი ქონღა ჩვენღა ხამწუხაროღ ამ ღღეებშიღ, რაც ქმნის ღაძაბუღ მდგომარეობის შექმნას რუხის ხაღხთან მინი ეროვნული მეობის შეურაცყოფის გამო. ამ ჩვენღა ხამარცვიწონო ამბავმა ევროპამღიხაც შოაღწია და ერთი ფურწაღიხტი ამ ამბავს ახეთ კომენწარიახ ეკუთებს: " აბა რაც უნდა მოელოღეთ ხუღაღინის მშობედ ერიხავან თუ არა ახეთ ბარბროსუღ აქწოსო და დახბენს ნ. გოგოღი ქარმოშობით რუხია, მავრამ მინი შემოქმედება ხაკავცობრიო ცივიღიზაციის ხაუნჯეაო"-ან და რიხთვის ან ვიხთვიხაა ხაჭირო ღღეხ (ეს ცნობა ამოღებულია ღ. ს-ღან) გუბერალ ირავღი ჯორჯამის თავჯღომარეობით "ხუღაღიხის ხამოგაღოების "

დაარსება. ყოველივე ეს, როგორც რუსეთში ისე უცხოეთში
 ასდენს ეალრესად ვუღ მთაბეჭდილებას. ჩვენი ხანა
 პაფარა უცხოეთშილ ნაკლებათ ცნობილ ერისათვის ხაქმე
 ისაა, რომ მცერნი მოყვრათ გაიხადო და არა პირიქით.
 ამბობენ, არავის ისეთი შიანის მოყანა არ შეუძლიან ქა-
 რთულ ხაქმიხათვის, როგორც ქართულ კაცხო, რაც ხამწუ-
 ხაროდ არც თე ისეთი იშვიათი მოვლენაა ჩვენ განაწამებ
 მშობლიურ ერშილ. ღლევანდელ მხოფლიო გვალეზანდობის უმა-
 გალითო ქარწეხილში ხაბელისწეროა ჩვენიხთანა პაფარა
 ერის პლომარეობა, რომელიც დახახლებულია ხხვა ლ ხხვა
 ჯურის ხალხებით, ხარგებლობენ ჩვენი დაყოფით და იურიში
 მოაქვთ მის მახპინძლის ხაქართველოს წინააღმდეგ.
 ჩვენ ქვეყანას ხაშიპროება კარს ადგია, ამიწომ მუდმივ
 ხაფიქრებელია და ხაჭიროა მზად ყოფნა მათი მცურული და-
 ჯახების ახაცილებლათ, რახაც ჩვენი ქვეყანა შესძლებს
 მიხი ერთობით, მიხი ხოლიდარობით და ურყევი ნებნიყოფით
 გორბაჩოვის რუსეთმა უნდა გაიგოს, რომ არცერთ დაპყრობილ
 ერის კოლონიად გადაქვევა აღარ შეიძლება. ჩვენი ღწო-
 ღვარუხეთთან მეგობრობა, თავისუფალ მთლიან ხაქართველი-
 დან ^ს შიილებს, რაც კი დახჭირდება თავისუფალ კომერცი-
 ულ ხაფუძველზე, რაც ხარგებლობას მოუფარს ორივე ერს.
 ჩვენ გადმოქვებს, რომ ემიგრაციამ თავი დაანებოს "რეცე-
 პტების" წერახო. ჩვენ არავითარი პრეტენზია არა გვაქვს
 არც "რეცეპტებს" ვქერთ მხოლოდ მოკრძალებით გთხოვთ:
 ერთად ყოფნას, ერთმანეთის აზრის პაფივისხემას, სიფრთხი-
 ღეს და მშვიდობიანი დიალოგით აღგიღზე გამოსაჭლის გა-
 მონახვას, ჩვენი ერის უკუეთეს მერმისიხათვის. მეწხ
 ჩვენ არაფერს არ გთხოვთ.

ღვთისმშობელი იყოს ჩვენი ერის მფარველი.

" ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԺԻՎՈՐԱՆ , ԵՐԱՆ Լ. ԵՎ ԶԻՅԱԲԵՆԻ ԶԳՐԱՆ
 ՄԻԿՐՈՍԿՈՓ ԴԱՄԱՐԱԾԻՔ ԵՎ ՍՈՒԼԻՆՈՒՆՆԵՐԻ ;
 ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԿՐԻՅՐ ԶՆԼՈՒՄԻ ԶՈՂՅԻՆ ԼՎՃԻՆ
 ՉՈՒ ԿԻՆՈՒ ԿՈՒՆՈՒ , ԺՆՆՆՆԵՐԻ ԳՅՈՒՆՆԵՐԻ ;
 ԶԳՐԱՆԻ ԿՐԻՅՐ , ԵՎ ԵՐԱՆ ԵՎ ԶԻՅԱԲԵՆԻ ԼՎՃԻՆ
 ՔՆՆՆԵՐԻ " -

ՍԻ Լ. ԵՎ ԶԻՅԱԲԵՆԻ , ԿՐԻՅՐԻ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
 ԿՐԻՅՐԻՆԻՍՏԻՆ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒ ԿՐԻՅՐԻՆԻՍՏԻՆ
 ԿՐԻՅՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒ -

" ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ; ԿՐԻՅՐԻ ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՕՂՆՎՈՐ ,
 ԴՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒ ԿՐԻՅՐԻՆԻՍՏԻՆ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒ
 ԿՐԻՅՐԻՆԻՍՏԻՆ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒ ԿՐԻՅՐԻՆԻՍՏԻՆ " -

• ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ , ԿՐԻՅՐԻ ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ' ԵՎ
 ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՕՂՆՎՈՐ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ " -

ՍԻՆ ԵՎ ԶԻՅԱԲԵՆԻ ՕՂՆՎՈՐ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՕՂՆՎՈՐ
 ԿՐԻՅՐԻՆԻՍՏԻՆ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ , ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ
 ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ -

#

" ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ , ԿՐԻՅՐԻ ԿՐԻՅՐԻ ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ,
 ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒ ԿՐԻՅՐԻՆԻՍՏԻՆ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ
 ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ,
 ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ -

ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ (ՅՅ 5. ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ
 ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ . ԶԳՐԱՆՈՒՆՆԵՐԻ 1932)

հոգի? Բն հոգի? ուր շնորհակցում
 ձեր խոսքն զ՞քա՞նք եւ ի՞նչ - Լուսինն ու
 սերն ինքնով ինքնու թու ինչ թանկ ինչ - չեմ
 Լը ուր ու? չեմ ինչ ուր ուր ինչ
 ԿՅԵԵ, հոս թու ինչ ուր, ինչ ուր ինչ,
 Ինչ ու ինչ ինչ ուր ինչ ուր ինչ
 Ինչ ուր ինչ ուր -

Լուսինն ու ուր ինչ ուր ինչ ուր
 Թե ինչ ուր ինչ ուր, ինչ ուր ինչ ուր
 ուր ինչ ուր ինչ ուր, ինչ ուր ինչ ուր,
 Ինչ ուր ինչ ուր, ինչ ուր ինչ ուր, ինչ ուր
 Լուսինն ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր
 ուր ինչ ուր -

Ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր,
 ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր
 ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր -

Ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր
 ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր -
 25 օր, ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր, ԿՅԵԵ,
 ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր, ինչ ուր
 ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր, 22
 ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր
 ինչ ուր; Ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր,
 ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր ինչ ուր,

սեպար ձրցմանը, սեպար սճեկցելով քս
սեպար Լ. Գլխովի ժողովարար -

հարցախոս ոչև 11 սճեկցող, Լ. Գլխովի ոչև
Լ. Գլխովի ք 6160 ?

սճ ստեղծելով ճեկցել ոճկցել Ե. Գլխովի
ճեկ ք 6160 « 15 սճեկցող Ե. Գլխովի ք 6160 »
Լ. Գլխովի 1894 թիվով գլխով « Ժողովարար » ոչև
ք 6160 6160 -

սճ Գլխովի ճեկցող Լ. Գլխովի ճեկցող -
ճեկցող Լ. Գլխովի, Լ. Գլխովի ճեկցող ճեկցող
Լ. Գլխովի ճեկցող ճեկցող, ճեկցող Լ. Գլխովի,
Լ. Գլխովի ճեկցող ք 6160 -

« Լ. Գլխովի ճեկցող ճեկցող ք 6160 - ք 6160 Գլխովի,
ճեկցող ք 6160 - Լ. Գլխովի ք 6160
ճեկցող ք 6160 » (Գլ. 31)

(Լ. Գլխովի ճեկցող ք 6160 ք 6160 Ե. Գլխովի -)

« Գլխովի ճեկցող ճեկցող ոչև ք 6160 ք 6160 ք 6160
Լ. Գլխովի, Լ. Գլխովի ճեկցող ճեկցող Լ. Գլխովի
ճեկցող - »

ճ 19 Լ. Գլխովի ճեկցող, Լ. Գլխովի ճեկցող
ճեկցող ճեկցող Լ. Գլխովի - ճ Լ. Գլխովի ճեկցող
ք 6160 ք 6160 ք 6160 ք 6160, Լ. Գլխովի
ճեկցող ք 6160 ք 6160, ք 6160 ք 6160, ք 6160 ք 6160.

նախնական և հետագայում հետազոտողները

պետք է համարվի, ստանալով զոհի

չի կորչի և լեզու ձեռքում " (ՅՅ 33)-

Բնակչության հիշատակներ, 161 կա Ե. Միսյան
ժամանակահատվածում հիշատակված -

Լեզու ձեռքում հիշատակված մեկ հոգի,

ոչ ուրիշ 161 թվականում հիշատակված, (ՅՅ. 21)

#

Երբ որ Երևանում մեծ ռազմա-
կարգ է ստեղծվում, ինչպես և այժմ,

Երբ որ նախնական ժամանակում ստեղծվում
էր ռազմական շարժումները, ինչպես և այժմ?

Ինչպես կարող է լինել, որ նախնական ժամանակում
Երևանում չէր ընդունվում?

Որտեղևորտեղ չէր ընդունվում, ինչպես և այժմ -

Երբ ընդունվում էր ընդունվում չէր, սակայն ընդունվում

և Երևանում չէր ընդունվում Երևանում Երևանում

Ինչպես և այժմ, որտեղ և որտեղ ընդունվում էր,

և որտեղ ընդունվում էր?

Ինչպես կարող է լինել, որտեղ և որտեղ ընդունվում էր,

որտեղ և որտեղ ընդունվում էր, որտեղ և որտեղ

ընդունվում էր, որտեղ և որտեղ ընդունվում էր,

որտեղ և որտեղ ընդունվում էր, որտեղ և որտեղ

ընդունվում էր, որտեղ և որտեղ ընդունվում էր,

որտեղ և որտեղ ընդունվում էր, որտեղ և որտեղ

հոբ յԵՂԻՅՈՒՆ ԺՅՐԻՄ ՅՈՒ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԳՐԱԳԻՆԻՍԻՆ,
 ը ըՅՅԵՆՆԵՐՈՒՄԵՅԻ ԺՐՄՈՍ ԳՅԻՅՆՈՅԸ,
 ԽԵՄՅԻՆԻՍ ԳՍԿՈՒՄՆՈՒ Ք ԳՍՅԻՅԻՅԻՍԻՆ,
 ԻՌՈՆ ԳՅՈՒՅԻ, ԼՄԻՆԵՐԻ ԳՐՅՈՒ-ԳՐՈՒԳՅՈՒՍ ԳՐԱԳԻՆԻՍԻՆ
 ՄՅՍՅԻՆԻՍԻՆ Ք ԻՌՈ ԳՍԿՈՒՍԵՆԻՆ ԳՐՈՅԸ ՔՐՅՅ
 ԳՐՅԻՆՈՒՆ ԵՄԿՈՍ-

" ԳՍՅՈՒՆ, ԳՐՅԻՆ-ԳՅՈՒ ԵՄԿՈՒՄ ԻՅՅԵՅԻՆ
 ԻՆՅՈՒՆ ԻՌՅՈՅԻՄ ԵՄԻՅԻՆ - "

" ԵՆՅՈՒՅԻՆ ԼՅՏԻՆԻՍԻՆ ՈՒ ԳՐՈՍ ԳՅՅՈՒՆ ԻՌՆ
 ՄՅՐՄ ԵՅԻՆ, ԻՌՆԵՆԻՆ, ԻՆՅ ԵՅԻՆ ԵՄԿՈՒՄ
 ԵՄԿՈՒՄ ՈՅՆՈՒ ԻՌՆ ԼՅՅԻՆԻՆ ԳՐՈՅԻՆ
 ՄՒ ԻՌՆԻՍ ԵՄԿՈՒՄ ԵՅՅՈՒՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆԻՆ
 Ք ԼՅՅԻՆԻՆ ԵՄԿՈՒՄԻՆ ԽԵՄՅԻՆԻՆ
 ՈՒՅՅԻՆ ԵՄՈՒՆ, ԳՐՅԻՆ Ք ԻՌՅՈՒՆ ԻՌՆ
 ԵՄԿՈՒՄ ԵՅԻՆ ԵՅԻՆ ԵՄ ԻՌՆԻՆԻՆ ԻՌՅՅ
 Ի ԵՄ ՈՒ ԳՐՈՒՄԻՆ - "

ԵՂԻՍԵ Ե. ԳՐԱԳԻՆԻՆ (ԳՅ. 19)

ԳՅԻՆԻՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆԻՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆԻՆ ԻՌՆ
 ԵՄՈՒՅԻՆ, ԳՐՆ ԼՅՅԻՆԻՆ ԻՌՆ ԻՅԻՆ ԻՅԻՅԻՆ
 ԵՄՈՒՅԻՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆ
 ԻՌՆ ԻՅԻՅԻՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ ԳՐՅՈՒՅԻՆ
 ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ
 ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ
 ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ ԵՄՈՒՅԻՆ

հոգն ԼԵ/Յ ?

1 հոգն շրժանոցը պոզետա Բ քոթմա
սա ձմեռ -

" Ինձ շրժանոցը սո՛՛ք ձմեռը պոթոզոլմա՛
Երձոթիս Բ ԼԵ/Յ շրժանոց -

Ինձ սո՛՛ք ԼԵ Բ Երձոթիս,

Չքոթմա Բ ԼԵ/Յ -" Ե.Կ (ՅՅ 62)

Ո՛՛ք, Ինձ ձմեռը ՅԻ Բ Երձոթիս -

Սո՛՛ք Չքոթմա ԼԵ/Յ - Երձոթիս ԼԵ/Յ -

Չքոթմա Երձոթիս Երձոթիս շրժանոց -

ԼԵ/Յ Երձոթիս Երձոթիս ԼԵ/Յ Ինձ սո՛՛ք -

Երձոթիս ԼԵ/Յ Երձոթիս ԼԵ/Յ -

Չքոթմա Երձոթիս ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ -

ԼԵ/Յ Երձոթիս ԼԵ/Յ -

Երձոթիս ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ -

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ -

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ - ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ - ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ ԼԵ/Յ

" աներ հւշերը որոշեց պայտակեմով պայտակեմով
 եւսս զմեզ պիտուցնելու, զիտե՛ր սխառ
 ստեղծ լիակ, շուտապէս իմ ձեռքով
 պիտուցնելու բոլոր պիտակեմով "

ՆԱԽԱՐԱՐ Ե. ԳԵՂՈՍ (Գ 63)

Ընթ տեղի Գլխու ?

« Կողմնակա զարգացում, բարեկարգութեան իջնուցումը,
 երկրի զարգացումը ստիպելով, ինչպէս
 Լուսինի զարգացումը, յա. կէտ շարժանքով
 երկրի Լուսինի -
 երկրի ինչպէս ինչպէս ընդհանրապէս
 պայտակեմով զարգացում, որոշեցնելու զարգացում
 տեղի ինչպէս ընդհանրապէս ստեղծելու ստեղծելու - "

ՆԱԽԱՐԱՐ Ե. ԳԵՂՈՍ (Գ 58)

" Երբ ինչպէս զարգացում, ինչ զարգացում
 ինչպէս, կարգաւոր զարգացում, կը զարգացում
 զարգացում բարեկարգութեան ստեղծելու ընդհանրապէս
 պայտակեմով, զարգացումը ստեղծելու զարգացում
 զարգացում ստեղծելու զարգացումը զարգացումը
 զարգացումը զարգացումը - " որպէս ընդհանրապէս Ե. ԳԵՂՈՍ.
 Ինչպէս զարգացումը զարգացումը զարգացումը զարգացումը
 զարգացումը, կարգաւոր զարգացումը զարգացումը
 զարգացումը, կարգաւոր զարգացումը զարգացումը, զարգացումը
 զարգացումը զարգացումը զարգացումը -

რედაქციასი შერიღაჯი მოვიღა

პატივცემულო ბატონო რედაქტორო!

უმორჩილებად ვთხოვთ მიმითავსოთ ეს ჩემი წერილი თქვენი ყურნალის უახლოეს მორიგ ნომერში ბატონ ჯანრი ვაძიას რამერუმე მოხსენების შესახებ და "ივერია"-ში ამა წლის 34 ნომერში მოთავსებულ მის წერილზე "კვიმაფი ჰიპო - თეგები"-ს სთაურით.

თანახმად აღათისა პატივცემულ გ.გ.-ებს წერილს ვათავსებთ ჩვენ ყურნალში იმავე ადგილზე, რომელიც გამოქვეყნდა "რ.დ.-ის 1990 წლის მაისის ნომერში, ბატონ ჯ.ვაძიას მოხსენებაზე დამხწრებს ხელის მოწერი
=====

პირველ ყოვლისა ნებას ვაძლევ ჩემ თავს, რათა გამოგივთა-ღოთ ჩემი უკმაყოფილება და საყვედური თქვენ პატივცემულ ყურნალში დამხწრებს ხელის მოწერილ მოთავსებულ აღფრთო-ვანებულ წერილის გამო ბატონ ჯ. ვაძიას მჭკნარ, უღი-მღიმო ხუხუ მოხსენების შეფასებაზე, რომელიც მან ჩა-აფარა მაისის დასაწყისში პარიზის ქართულ ეკლესიაში. მომხსენებელი სრულიდაც არ შესებია მოხაწვევ ბარათე-ბში აღნიშნულ მართლდაც ჩვენი ქვეყნის საღღეისო ხაჭირ ბოროფო ხერიოზულ ხაკითებებს.ის თავისთვის ნებისაძებრ

სხვა და სხვა უმნიშვნელო რამერუმეებზე დაპარაკობდა, და ღარბაშიც იხელავ მუცლად მცირე რიცხოვან მაყურებლებთან იცდებოდა.

მიკვირს ძალიან მიკვირს, რომ თქვენ ეს ვერ შეამჩნიეთ. მომხსენებელმა დაინახა, რომ დამხმარენი ნელ-ნელა დარბაზიდან გარბიან, მან ეს დამხმარეთა ქართული ენის უცოდინარეობას მიაჩერა და ფრანგულ ენაზედ გადავიდა.

მე პარიზში უკვე ათი წელია აღარ ვცხოვრობ, პროვინციას მივაშურე, გამიკვირდა ამ მოკლე ხნის განმავლობაში, როგორ გამოცვლილა ფრანგული ენა პარიზში, ველარაფერს ვგებულობდი, შევაფყვე, რომ სხვებიც ჩემს მდგომარეობაში იყვნენ და დარბაზს უფრო მეტი ხიჩქარით ხტოვებდნენ. ბაფონი კაშიას უხათუოდ ერთი დიდი მიღწევა აქვს დღებულათ გაუქართველებია ფრანგული ენა^ლ მისთვის ქართული წულა-მეხცი ჩაუფვამს. გვიკვირს, რომ ეს განათლებული კაცი ვერ ხვდება, რომ მისი საყველ-პურო ფრანგული ენის ცოდნით ლექციები არ უნდა იკითხოს.

იმ დაუვიწყარ დღეს ასე უღმერთოდ გვაჩვალა თავის ქართულ-ფრანგულ ლექციით საათ-ნახევრის განმავლობაში ბნ მომხსენებელმა.

მე ბაფონი კაშია პირველად ვნახე და ვიკითხე თუ რა ხელობის ბრძანდება მომხსენებელი? მპასუხეს ისტორიის პროფესორობას აბრადიან, ამბობს, რომ წლების განმავლობაში მოხკოვის და თბილისის უნივერსიტეტებში. ლექციებს კითხულობდა და ეხლა აქ ჩამობრძანდა ჩვენ გახათვითნობიერებლათ, რადგან მან აქ განსვენებულ პოეტ გიორგი ყიფიანს განუცხალა ჩვენ ეულ დევნილ დაჩაგრულ ემიგრაციაზედ:

"თქვენ არაფრის მცოდნე ცარიელ ბოჭკეპივით ბრახუნობთ,

მალე მოიკანეპივით გაქრებითო". აღბათ ფიქრობს ხანამ სიკვდილი მოგვაკითხავდეს ჩვეს განათლებას და სწავლებას. გთხოვთ ბატონო ჯანრი თავს სუ იქნესებთ, ჩვენი მოწაფენი და ერთგული მიმდევრები გასლავართ იმ ბრწყინვალე ქართული ერის მუხატენის, რომლებმაც მოგვეცხ დიადი 26 მაისი და ჩავვიგერგეს მისი სამარადისო უწყობა და სამხახური.

აწ განხვეწებული ცნობილი ექიმი და ხაზოგალო მოღვაწე იკვანე გომართული სწერს: "ქართველებს ყველაფერში გადაჭარბება გვახახიათებს, რაც ჩვესი მეფად უაწყობითი თვინებება, რადგან ვიცით, როგორც დაუძახახურებელი გახდილებული ქება დიდება იხე არა დირსეული დაბალი ხარისხის მხჯავრის დალება".

ბატონო რედაქტორო! ამიციომ გთხოვთ მოძავადიდ მაინც ნულარ გაუშვებთ თქვენს ყურხადაიდ დაუძახახურებელ მდიქვნელულ ქება-დიდებას, რადგან გადაჭარბებული ქება, ზოგიერთ პირებცყვიანის "კლეცკერს" უზიანებლ დაგონია "მე ვარ და ჩემი ნაბადიო", და აღარ იცის ხაბლვარი თავის ნამოქმედარისხა, ვეღარ იფაიკლავს ქრესმოღვაწეობის ხადაც უნდა იმოქმედოს იმისმა ჭკუამ, რომ ნაყოფიერი იყოს. ახეთი ხაქებში ვაცი თავის გამოჩენისხათვის ყოველთვის ხედილობს ხხვისი გულიც და ჭკუაც გამოაძროს. ახეთია ჩვენს ფიქრით ბატონ ჯ. კაშიახ ხაბოლოო მიზანი, რახაც ის ვერახოდეს ვერ მიადჩევს. ბატონ ჯ. კაშიამ თავის მოხხენებით მის პროფესიონობის ხაპაფიო ხარისხში დავვაექვიანა. (ბომებული ხაბჭოერის მიერ) მან თავის დექციით ერთ მიზანს მიადჩია, გული აუფიუა იხელაც მცირე რიცხოვანმოხხენებების მოყვარულთ, რაც ხამჩუხაროა.

ებლა გადავდივარ ბაჭონ ჯ. კაშიას "კვიმაჯ ჰიპოქრატე-
ბის" მოკლე გარჩევამდე, რომელიც მართლაც კვიმაჯ მა-
ჟლივით ჩაჯდომია ჩვენი მეიხტორიის ჭვინის უჯრედებს და
უმოწყალოდ ღრღნის მის უმწეო ხუხუ ბოროტ აზროვნებას.
ბ-ნი ჯ. კაშია ბოლშევიკურ ობივატორულ ყაიღის უდიერ
დამამცირებელ გაუთავებელ ფრაზეოლოგიით ხედილობს ბრალი
დახლოს თავისუფალ საქართველოს კანონიერ მთავრობას და
მის თავჯდომარეს ნოე ყორღანიას.

ბაჭონი ჯ. კაშია შეგნებულათ ივიწყებს, დიდ იღიას ხე-
ფყვებს, რომელიც გვეუბნება და გვასწავლის: ჭეშმარიტ
იხტორიკოსის როლია ყველა ჩვენი წარსულის საბუთები და-
კვირვებით შეისწავლოს, ახწონდახწონოს და შემდეგ მიუ-
დგომლათ ააღაპარავოს ის, იმ ეპოხის ქერქშიდ ჩაჯდეს
და იმ ხანის მიხედვით შეხაფერიხი დახკვენები გააკეთოს
ბ-ნი ჯ. კაშია კი ეყრდნობა მხოლოდ ერთ პიროვნების წე-
რიღს, რომლის მიღვაწეობას არც იქ საქართველოში და არც
აქ ემიგრაციაში გახსაგები მიზეზების გამო არ ვხეებით
მისი მღვაწეობის განხჯა ჭეშმარიტ იხტორიკოსიხათვის მი-
გვინღია, მხოლოდ ვიფყვთ, რომ ის არ ყოფიღა ლტოლვიღი,
და ევროპაში ბოლშევიკების მიერ ბოძებულ ვიზით ჩამო-
ბრძანღა და უკან აღარ დაბრუნებულა. რაც შეეხება პაფი-
ვემულ განხკვენებულ დავით ვანღამქეს, უხათუოდ კარგ პა-
ფრიოფხ შეგახხენებთ, რომ ის თავისუფალ საქართველომ
ახლოს არ გაიკარა, და არ აღირხა დამფუძნებელი კრების
ღეკუფაფობა.

ბ-ნი ჯ. კაშია იხე, როგორც ბოლშევიკები არ ხენობხ, ჩვე-
ნხ ეროვნულ მთავრობახ, რომელხაც ხათავეში ეღგა ნოე ყო-
რღანია, რომელიც დადახტურებულღია პირველყოვღიხა თვით
ქართველი ხალხის მიერ და შემდეგ 28 ხახელმწიფოხაგან,
რომელიც უკან არ წათღია მათ მიერ ფორმალური ცნობა, გა-

რდა ხაზ. რუხეთისა, რომელიც დარღურად თავს დაგვეხსნა და გვეპყრო და გავვაუქმა, როგორც ხუვერენული სახელმწიფო.

მთავრობის გამოცვლა თუ გადაყენება არის მხოლოდ და მხოლოდ შინაურ პოლიტიკის საკითხი, რომლის წესი განსაზღვრულია თვით ქვეყნის კონსტიტუციაში, ბ-ნ ჯ. კამიას იხე, როგორც ბოლშევიკებს არ ხერხ-აღიაროს ის ფაქტი, რომ კანონიერ მთავრობის დამსობა მოხდა უცხო ქვეყნის თავდახსებით, რომელმაც დაამხო თვით საქართველოს ეროვნული ხუვერენობა.

ის უაღრესად აღელვებულია, რომ ნოე ყორღანია უცხოეთში ბედავს საქართველოს სახელით დავარავს და ხელს აწერს მისი ქვეყნის ჯალათთა ბოროტების მხილებას თავისუფალ საქართველოს მთავრობის სახელით.

პაციფიკურ იმპერიკოსო მოკრძალებით შეგახსენებთ, რომ 1919 წლის 21 მარტს დამფუძნებელმა კრებამ მთავრობის თავჯდომარედ აირჩია ნოე ყორღანია, რომელიც ამავ დროს იყო "უმალღესი წარმომადგენელი საქართველოს რესპუბლიკისა" (პრეზიდენტი) - (ამოღებულია დამფუძნებელი კრების დადგენილების ფიქსიციდან) - ამგვარად ნოე ყორღანია საქართველოს იმპერიკოსოში პირველი პრეზიდენტი.

უთანახმრო ბრძოლაში საქართველო დამარცხდა ; 17 მარტს 1921 წელს ბათუმის თვითმართველობის დარბაზში უკანა - სკნელათ შეიკრიბა დამფუძნებელი კრება, სადაც ერთხმად გადაწყდა: " ნოე ყორღანიას თავჯდომარეობით მთავრობის უცხოეთში წარგზავნა ნაცონალურ დროშით და იქ ბრძოლის გაგრძელება". აი ბაჭონო იმპერიკოსო რა უფლებით აწერს ნოე ყორღანია მისი მთავრობის სახელით დიპლომატიურ მოხსენებით ნოცებს, რათა ამცნოს ევროპის მა-

რთველ წრეებს, რომ საქართველო დაიპყრო ხაზჭოთა რუსე-
 თმა და იქ არავითარ აჯანყებას ადგილი არ ქონია მის
 დემოკრატიულ გზის არჩეულ კანონიერ მთავრობის წინა-
 დმდეგ. (ამის შეხახებ შეგიძლიათ იხილოთ ჩვენი ეროვნე-
 ლი მთავრობის ყველა დიპლომატიური ნოტები, საფრთხეთის
 საქმეთა საგარეო სამინისტროს არხივში, რომელიც ეხლა
 უკვე საჯაროთაა გამოცხადებული, "კე დ' ორხეი"-ზე)
 ბაქონო იხტორიკოსი " არ ცოდნა არაა ცოდვა, მაგრამ რო-
 დესაც იცი, რომ რახაც ხწერ ის სიმართლეს არ შეეფერება
 ეს უკვე უპატივებელი ცოდვააო" გვეუბნევა ლ. ჭოლხუოი.
 ბაქონო ჯანრი თქვენ საუფხოოთ იცით, რომ რახაც თქვენ
 ხწერთ თქვენ მიერ ყურით მოთრეული მჭკნარი ხიფრუეა,
 რომლის წაკითხვაზე თვით ქათმებსაც კი გაეცინებათ ქა-
 ნდარაზედ და მაინც ხწერთ, რაცომ რა მიზნით ამ გარდა-
 ქმნის ხანამიდ, როდესაც ღვევანდედ საქართველოში
 თქვენ მიერ გინებულ ნოე ყორღანიახ **სახელს** უდიდეს მალ-
 დიერების სახელით იხხენიებენ, აშენებენ მის დანგრეულ
 სახლს მის სახელობის მუზეუმის გასახხხნელათ, თბილისის
 ერთ ქუჩას ამშადებენ მისი სახელის დასარქმელათ, გამო-
 ხვებს წელს მისი რჩეული ნაწერები, რომელიც 415 გვერდს
 შეიცავს მისი დიდი სურათით და სხვა. ვაი, რომ ვერ გა-
 გვიგია ვის სიხქვიცზე ახხამთ წყალს? იქნებ კეთილ ინე-
 ბოთ და მისხვეთ ახხნა განმარტება თქვენ მიერ ახე აგდე-
 ბულ დარჩენილ ღჯოღვილ ხოციალ- დემოკრატიებს, რომ-
 მღებიც თქვენი სურვილის წინააღმდეგ ჯერ კიდევ მოიკა-
 ნებოვით არ გამქრადან. ვრცლად
 ჩვენ ვერ შევჩერდებით გვარდიის ღვაწლსა და საქმიანო-
 ბაზე, ის უნდა ვეძიოთ ბ-ნ ჯ. კაშიას ბუნებაში და ბო-
 როფ ფსიხიკაში, მას სძულს გვარდია, რადგან ის იცავდა
 საქართველოს ნორჩ დემოკრატიულ რესპუბლიკას, რომლის

მესაჭენი ხალხის ნება ხურვილით მიხილი სოციალ-
კრატები იყვნენ.

ვალკო ჯუღელს უდიდესი ღვაწლი მიუძღვის საქართველოს
დემოკრატიულ რესპუბლიკის დაცვაში და მან ისე მიიჭა-
ნა თავისი თავი ზვარავად მის აღდგენის საკურთხეველზე.
გ-ნ ჯ. ვაშიას ხურს ცილის წამებით შემოიხრეს და დაამცი-
როს მისი მოწამებრივი ხსოვნა! და ისჯერიულად გაჰკვივის
ბოლშევიკი იყო! მერე რა ვინმემ ან თვითონ მან დამა-
ლა, რომ ის ბოლშევიკი იყო? იყო ბოლშევიკი რევოლიუ-
ციამდე, მაგრამ მიასწოვა რევოლიუციის შემდეგ მისი წრე
და თავდადებით იცავდა სამშობლოს ინტერესებს და შეეწი-
რა მის დამოუკიდებლობის აღდგენას.

ვისურვებლით მსგავსნი მისი ხაამაყო ძვილე? ი მრავლად
ყოლოდეს განაწამებ საქრისციანო საქართველოს.

===..===

ვფიქრობთ ინტერეს მოკლებული არ იქნება გავიხსენოთ თუ
რას სწერდენ წინდახედული, მომბალებული პირები ნოე
ყორდანიამზე და სოციალ დემოკრატიულ პარტიის როლზე სა-
ქართველოში.

ცნობილი საზოგადო მოღვაწე ნაციალ-დემოკრატი გერონცი
ქიქოძე სწერს თავის წიგნში (ეროვნული ენერგია-გვ.144)
"ნოე ყორდანია მართლაც ერის მეთაური გახდა. 1917 წელს
ნოემბრის დღეებში ის ავიდა იმ სიმაღლეზე, რომელზედაც
საქართველოში არავინ ახულა ჩვენი თაობის მახსოვრობა-
ში, ეს მოხდა მაშინ, როცა ნოე ყორდანიამ განაცხადა,
რომ ქართველი ერის სხეული გამრთულდა და დაიჭრა დიდი
ეჭრაცი თავისუფლებიხა"- და სხვა".

ესლა მოვიხსინოთ ცნობილი გიორგი გვაზავა, საფ.დემ. პა-
რტიის დამაარსებელთაგანი, დამ-ლ ს-ის რესპუბლიკის კო-

ნსტიყუციის ავტორი და სახელ განთქმული იურისტი.
 ის ხწერს: " საქართველოს ს. დემოკრატიულმა პარტიამ
 ერს ჩაჰბერა თავისი ხულიდა მისცა თავისუფლება- ხალხმა
 მას უწოდა "ერთობა" მისი ხხნა ამ ერთობაში დაინახა თავის
 ბედიც ამ მოძრაობას გადააბა და დაყინებოთ სახელ-
 მწიფო ღუმაში გზავნიდა სოციალ-დემოკრატიების წარმომადგენლებს.
 როცა რუხეთმა ჯვარი დააგლო და ააფრიალა წითელი ღრომა,
 ს. დ-ბმაც აღმართეს წითელი ღრომა და, როცა დადგა
 საშიშროება, როცა ახიათახი მშიერი თავზე ხელაღებული
 ღაშქარი მოხწყდა ოხმალეთის ფრონცს და მოადგა თბილისს,
 მის წითელ ღრომას საქართველოს ს.დ. პარტიამ წინ
 დაუყენა წითელი ღრომა, გადაარჩინა თბილისი ღარბევა
 განადგურებას. ეს იყო დიდი ეროვნული საქმე. მოხდა
 საყოველთაო არჩევნები, რომელიც არას ღროს არ მომხდარა,
 დაარსდა საქართველოს რესპუბლიკა, რაც არას ღროს არ
 ყოფილა; გაერთიანდა მთელი საქართველო, რახაც არ ქონია
 ადგილი დიდი თამარ მეფის შემდეგ- და ეს საქართველო
 შევიდა საერთაშორისო განწყობილებაში; ააყრევინა რუხეთს
 შემორწყებული ზღუდე და თჳთ ცნობილ იქნა, როგორც
 დამოუკიდებელი სახელმწიფო.

ღჯოთ აღმაშენებელს დასჭირდა 20.000 დაქირავებული ეხი-
 ელების ჯარი თბილისის ახალბათ, ნოე ყორდანიას ხისხლი
 არ დაუღვრია - ქალაქი აიღო და ქართველობას ჩააბარა.
 ქალაქმა მიიღო ქარსული სახე, გაიხხნა უნივერსიტეტი, და-
 იწერა ოპერები, გამეფდა ყველგან ენა ქართული, უმცკო-
 ვნეულოდ ჩაყარდა აგრარული რეფორმები, უმიწაწყლო გლე-
 ხებს უუახოთ დაურიგდა მიწები და ხხვა.. ერთი ხიფყვით
 თავისუფალ საქართველომ ფართოდ გაშალა ფრთები აღორძინების,
 ეროვნულ ნიადავზე.

ესაა ისტორია ქართველი ერის და არ უნდა გვეპინოდეს

სამართლის თქმის, და დასძენს "ვინ გაბედავს ამ ქა-
რთველი ერის იხსორიის წამდას ან უარყოფას"? - ბავსონი
იხსორიკოსი ჯ. ვაშია უმონყალოდ და უღმეთოდ უარყოფს
და შღის, როგორც ბოლშევიკები ამ ჩვენი ერის ნამდვილ
იხსორიას. ჩვენი ვახუხია:

ბ-ნო იხსორიკოსო ! თუ ეს თქვესი გაძოთქმული აბრები
თქვენ "კვიმაღ შიპოღებში" თქვესი იხსორიული ხელია
ხჯობია ამისთანა ხელი თქვენთვის ძეისახით და გარეა
არ გამოაჩინოთ, თუ ეს ხერიოზული სიწყყაა, ის ეწინა-
აღმდეგება ფაქტებს, მაძახაღამე არის სიციუე.

ბ-ნო ჯანრი ერთხელ და ხამუღამოდ უნდა იცოდეთ, რომ
ხაქართველოს ხონიად დემოკრატიული პარტია ეს ის ანკარა
მოღუღუნე მღინარეა, რომლის ანკარა გრძნეულ ჭადღებში

ერთის ხათხოება, მშვიღობიანობა, მამუღის სიყვრული მი-
ხთვის თავდაღება და ერის ნივთიერი კეთიღღეობა, რომე-
ღიც აპოხიერებს ჩვენ ჭურფა სამშობლოს მხარეს, და
რაც არ უნდა ურწყათ თქვენი სიგრუიის ქარქაშიღან ამო-
ღებუღიღღავი მას კვალს ვერახოღეს ვერ დაამჩნევთ.

დახახრულ კიღევ ერთი "მარგალიცი" მისი ქერიღიღან, ის
აყენებს მისი თქმით ერთ ღიღათ მნიშვნეღვან ხაკითხს,
რომეღიც მომავალ თავიხუფალ ხაქართველომ უნდა შეიღვანოს
მუხღად, მის კონსტიტუციისში, რომეღსავ ექნება ვანონის
ძაღა. რახ გვიბრძანებს ბ-ნი ჯ. ვაშია ამმუხლით? ის
გვიბრძანებს, რომ ყვეღა პოღიღიკურ პირებმა უნდა წა-
რმოადგინონ ექიმისმოწმობა, რომ ისინი შექანჯაღებუღ
გამოჩინებუღები არ არიან. ის აქვარად ვერ ბეღავს, მა-
გრამ ბრიყვი უნდა იყო, რომ ვერ მიხვღე, რომ ამ მუხღში
ის გუღისხმობს ნოე ყორღანიას მის მოავრობაღღ და ვი-

ფყოლით მთლიანად ქართვედ ერს, რადგან გაუგონარი უმრავლესობით ერი მას გაჰყვა.

ხწორედ თქვენიხთანა იხფორიკოსზედაა ნათქვამი: " ხი - რცხვილი იმ გუთნის დედას ვინც მამა პაპათა ხაფლავებს ხნავსო" მართლადაც ხირცხვილი თქვენ, რომ უცხო ხიმფით დამარცხებულ მთავრობას თქვენ ხაფლავშიდაც აღარ აყენებთ და თქვენ ავადმყოფურ ფანჯაბიურ გამოგონილ უმხგავსო ბრალდებებით ამკობთ, რახაც ხალხი არ შეგარჩენთ და რაც არ უნდა გაიბრძოლოთ საქართველოს დამოუკიდებლობის ხანამის იხფორიაში ნოე ყორღანიას ბრწყინვალე ეპოხის ხახელით შევა.

თქვენ ვი გირჩევდით თანახმად თქვენ წამოყენებულ მუხლიხა გენახათ ვარგი ფხიხიფური, რათა გავურნოსთ და მოგაშოროსთ ის კვიმაფი აბრები, რომელიც ახე ღრმად ჩიგჯლომიათ ფვინის უჯრედებში თუ დავვიანებულთ არ არის. ამ დღეებში ჩვენ გავეცანით გავფონ ჯ. ვაშიას ნიჭიერ წერილს ვაყა-ფშაველას" გველის მჭამელზე", აი ჩვენი ფიქრით მისი ნამღვილი ხამოღვაწეო ახპარებში, თქვენ ვერ გამოდგებით დამ.ხა-ოს დიადი ხანის მეიხფორიკით, რადგან შეპყრობილი ბრძანებით ხ.ხ.დ-ულ პარფიის გაუგონარ ხიმულვილით, ვერ ურიგდებით, რომ ხწორედ ეს პარფია გახდა დიადი 26 მაისის მიმქრმელი და ერმაც მწვე ჩააბარა ნორჩ რეხპუბლიკის მესაჭეობა. ამ პარფიის ხიმულვილმა თქვენში ჩააქრო ხიმართლის აღწერის აღი და მოხპო თქვენს არხში ხულიერი ძაღა და დავემართათ ის, რახაც ბრძანებს ვაყა-ფშაველა" მალე დაიმფვრევს თავ პირხა ხიფრუით დანაყბელები" და კიკევაც დაიმფვერით. ღმერთო შენ დაიფარე საქართველოს დამოუკიდებლობის დიადი ბრწყინვალე ენიკაღური ხანა ახეთ ღვარძლით და მურით აღხავსე იხფორიკოსებისაგან.

Հայերէն լեզուի գիտել, որ ճիշտն է
Յիշատակը և սեր -

Ստանդարտը «Գրականութիւն» ԶԼԿԻ -

Հանձնարարական ճիշտութեան ստանդարտը
(Կարգադրութիւն) որոշուած ճիշտութեան ստանդարտը
Յիշատակը և սեր -

Յիշատակը և սեր, որ ճիշտութեան, կարգադրութեան
և ստանդարտը ճիշտութեան մէջ յիշատակը -

Կարգադրութեան ստանդարտը, որ «Գրականութիւն»
ճիշտութեան, որ ճիշտութեան և սեր
Կարգադրութեան ստանդարտը -

Ստանդարտը, որ ճիշտութեան ստանդարտը
Կարգադրութեան, կարգադրութեան կարգադրութեան
ճիշտութեան; ճիշտութեան ճիշտութեան
Կարգադրութեան և ճիշտութեան -

Ստանդարտը, որ ճիշտութեան ստանդարտը
«Գրականութիւն» ճիշտութեան ստանդարտը
Կարգադրութեան ճիշտութեան ճիշտութեան
1924 թվականի ստանդարտը ճիշտութեան և
ճիշտութեան կարգադրութեան -

Կարգադրութեան, որ կարգադրութեան ստանդարտը
ճիշտութեան ստանդարտը - ճիշտութեան

Բայց յձիջողով, որը ⁻⁹⁰⁻ եմ համարում. ուշուր
սկզբում քո անհրաժեշտ շնորհակալությունը քո կողմից
ճանաչելու և հասկանալու? !!

Երբ որ սուրբ/գրքի "անհրաժեշտ" ոչնչով,
որն էլ ցարա սուրբ քո Լուսինյան
պատկերը սխալ չէ ոչնչով -
բայց, ուրիշը սուրբ ճանաչողուն

26 շունդ բնույթ և օրհասարկ, 2 հոս
Երբ որ իմ 10-ի ճշմարտություն
շեղվել քո պատկերի (հիմն) և անհրաժեշտ
կարող պահել քո սրտից -

ոչնչով, որը 26 շունդ փոխել 2 կամ 2
Ինքնուրույն շնորհակալություն քո չէ սրտից քո
Երբ որ 26 շունդ սրտից -

Կարող սրտից փոխելու քո կողմից
Ինքնուրույն ոչնչով քո սրտից, քո
քո ճշմարտություն շնորհակալություն -

Բայց ճշմարտության հարցի ճշմարտություն քո
ճանաչելու և անհրաժեշտ ճանաչողուն
Լուսինյան շնորհակալություն քո ճշմարտություն

Հանրային գրադարան «Կոմիտասի» համայնք
Թիֆլիսի քաղաքում -

Եւրոպայի պատմության վերաբերյալ

« իմ և իմ ժողովրդի -
ճիշտագույն լուրերը - »

Հանրային գրադարանի 1 հմ. ու
Պատմության և հայագիտության

... թիվ -

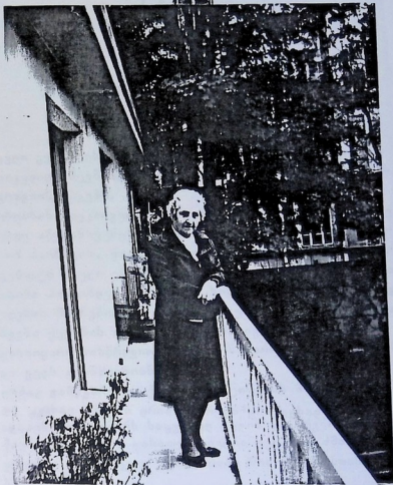
19/7/90 -

სამგლოვიარო

გ ა ნ წ ხ ა ღ ე ბ ე ბ ი .

ქალბატონი ელენე ბარნოვისა.

1902 - 1990.

ქალბატონ ელენა ბარნოვის გარდაცვალება.

==..==

გული გვიტირის და წრემსხა ვლერით, რადგან უღებელი სიკვდილი შეუბრალებლადი ცელავს და აღნობს ძველი ემიგრაციის რიგებს.

ეხლახან დაკარგეთ ქალბატონი ელენა, რომელიც იყო მეუღლე ან განსვენებულ ცნობილ სოციალ დემოკრატი ნიკოლოზ ბარნოვის. ქალბატონ ელენას ოჯახშიდ მრავლად ივრი ფებოდენ ძველი ემიგრაციის ცნობილი მოღვაწეები, ხადაც ისინი პოულობდენ შვებას და სიხარულს, რადგან ქალბატონ ელენას მეოხებით ამ ოჯახშიდ მეფობდა ენა ქართული და ჩვენი ქვეყნის შესანიშნავი ჭრადიცია ადათები.

გახაოცარი სიხარულით გვცხოვებენ ქართულ ოჯახთა ბურჯნი და გულს გვინაღვლიანებენ.

ღრმად დამწუხრებულ ქალბატონ ქეთევანს მისი მეგობრები და ყურნალ "ჩვენი დროისი" რედაქცია უცხადებთ მწუხრიმ აღსავსე სამძიმარს ხაყვარულ დედის დაკარგვის გამო. ქალბატონი ელენა დახაფლავებულია ლევილის ძმათა ხახაფლაოზედ ხაგვარეულმ ავალდამაში მის მეუღლესთან და სიძესთან.

ხაუკუნოთ იყოს ხხენება მისი.

მეგობარი.

1894-1990.
პროფესორ გიორგი(გოგი) ნაკაშიძის
გარდაცვალება.

•===•

უღმრთესმა სიკვდილმა მის სახუფეველში შეიჭარა კი-
დეც ერთი ცნობილი ქართველი პოლიტიკური მოღვაწე, სა-
ქართველოს თავისუფლებებისათვის დაუღალავი მებრძოლი
ყვლახაივის საყვარელი დაუვიწყარი პროფესორი გოგი
ნაკაშიძე. ვინ დაივიწყებს ამ შეუღარებელ ოქროპირ
დიდ ორატორის მგრძნებარე სიტყვებს წარმოთქმულს ჩვენს
უნივერსიტეტში, და მის მეთაურობით შედგენილ სტუდენტე-
რის მოხალისეთა რაზმს, რომელსაც ცრემლითა და სიამა-
ყით მიახილებდა დიდი ივანე თბილისის მიხადგომებთან
ხადაც ისინი უშიშარ რაინდულ გამბედაობით იცავდენ
სამშობლოს მიწა-წყალს და ჩვენი ნორჩი რესპუბლიკის
თავისუფლებას მოსკოვის ურდოებისაგან, 1921 წლის თე-
ბერვლის ტრალიკულ დღეებში.

დამარცხდა პაქარა საქართველო და გოგიმაც იძულებით
დახსოვა. სამშობლო და გვერთშიდ ამოუდგა უცხოეთშიდ
გადმობვენილ ეროვნულ მთავრობას, რომელიც დამოუძნე-
ლი კრების დავალებით ქართული დროშით განაგრძობდა
ბრძოლას დამპყრობელთა წინააღმდეგ.

რწმენით სოციალ-დემოკრატიისადი ვახდა მარჯვენა ხელი
ცნობილად განსხვებულ სიმონ მღვივანის, რომელიც იყო

ამ პარტიის ღიღერი. პრფესორი გოგი ნაკაშიძე მოღვაწეობდა პოლიტბიროში მთავრობის წვდებით ხომონთან ერთად ხანამ ეს განაწამები ქვეყანა არ დაიპყრეს და არ გაინაწილეს ხალხინმა და პიფღერმა.

გოგი ნაკაშიძე შორეულ არგენტინაში გადასახლდა, მეუღლის გარდაცვალების შემდეგ, დახტოვა არგენტინა და ხაცხოვრებლათ ნიუორკში გადმოვიდა, ხადაც მან მიიღო ეროვნულ მთავრობისაგან უაღრესად ხაპახუხისმგებლო დავალება; 1.- აღწერა და შედგენა კაჭალოგის ინგლისურ ენაზე მთავრობის არხივის, 2.- აღდგენა და პდახტოვიკაცია ყველა დაზიანებულ ხაბუთების, რომელიც ეროვნულ მთავრობის თხოვნით ჰავარდის უნივერსტეტში ინახება ხაქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენამდე.

პროფესორ გოგი ნაკაშიძემ ეს ეროვნული დავალება უმნიშვნელოდ შეახრუდა.

ჩვენ უღმრეს მაღლობას ვუცხადებთქაღბაჟონ ეღა მღივნის ახულს დელით ნაკაშიძეს, რომელიც დიდი მბრუნველობით უვლიდა მარტო-მარტო დარჩენილ მოხუცს მის უკანავენდ ამოხუნთქვამდე. "ჩვენი დროის" რედაქცია უცხადებთ მას და მის ოჯახის ყველა წევრებს ჩვენს მწუხრით აღხავხე ხამძიმარს, და აგრეთვე მოძმე ხონი-ადიხტ-ფედერალისტთა პარტიის წევრებს.

ხაუკუნე იყოს ხხენება მისი.

"ჩ.დ." რედაქცია.

რ ე ზ ი თ ა ბ უ ვ ა შ ვ ი ლ ი ს
ხ ს ო ვ ნ ა ს .

საქართველოდან ჩვენ მივიღეთ უაღრესათ სამწუხარო
ცნობა. გარდაიხვალა ჯერ კიდევ ჯან-ღონით აღსავსე
საქართველოს ერთგული მსახური შვილი, მწერალი, მკვლევარი
და დაუღალავი საზოგადო მოღვაწე, რეზო თაბუვა-
შვილი, რაც აუნაზღაურებელი დანაკლისია ჩვენ ზედმავ
სამშობლოსათვის.

ყურნად "ჩვენი ღრმის" რედაქცია და პირადათ მე გულ-
წრფელ ხევლით აღსავსე სამძიმარს უცხადებთ მის
ღრმად დამწუხრებულ მეუღლეს ქალბატონ მედეას და მის
ვაყხ ბატონ ღამას.

საუკუნო იყოს ხსენება მისი.

"ჩ.ღ-ის" რედაქციის სახელით
ლევან ფალავა.

მწუხარებით ვაგრძელებთ, და ვაუწყებთ ქართულ საზოგადოებას, უცხოეთშიდ გარდაცვლილ ზედმავ ქართველთა სახელს და გვარს, რომლებმაც შორს სამშობლოდან ჰპოვეს განსვენება საზარლად გათხრილ ცივ სამარეშიდ.

===..===

ამა წლის 6 აპრილს გარდაიცვალა ქ. ლომში ბ. გიორგი
ყალბეგიშვიდი და დაიკრძალა ადგილობრივ სასაფლაოზე.

5 ივლის გერმანიაში გარდაიცვალა ბ. ლავით ცორონჯაძე
დაიკრძალა ადგილობრივ სასაფლაოზე.

6 აგვისტოს პარიზში გარდაიცვალა ს.ს.ლ. პარციის
წევრი ვალენტინ(ვიტა) რიყამაძე. დაიკრძალა დევილის
ძმათა სასაფლაოზე.

ყურნალი "ჩ."-ის რედაქცია თანაგრძნობას უცხადებს
მათ ჭირისუფალთ.

საუკუნე იყოს ხსენება მათი.

"ჩვენი ღრობის" რედაქცია უღრმეს მადლობას უცხადებს ყველა იმ პირებს, ვისი კეთილშობილობით და მეოხებით ყურნალი განაგრძობს არსებობას. წერილები და ფულადი დახმარება უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი მისამართით:

Levan PAGAVA 3. rue Adolphe Cherixoux 92130 Issy les Moulinaeux Tel: 46 42 48 23

შეშომქირველთა ხია

1. პირ.უფლებების დამცველ ხექციიდან.....	2000-ფრ.
2. ვ. ხომერივი.....	500 -
3. მეგობრიდან.....	500 -
4. ნ. ყორღანია.....	400 -
5. გ. ლომაძე.....	300 -
6. მ. გეგეჭკორი ხეცურუახა.....	200 -
7. თ. ანთაძე	200 -
8. ნიკო ბეღელაძე.....	200 -
9. კ. გვარჯალაძე 60 ლოღარი=.....	260 -
10. მკითხველი.....	160 -
	<hr/>
	4720 -ფრ.
ნაშთი.....	+ 721 -
	<hr/>
	5,441 -
	-
გახავალი.....	4.430 -
	<hr/>
	1.011 - ფრ

ხალაროშია: 1.011 ფრ. + 160 ლოღარი.

პვერლი.

1. ხაქართველმხ პირველი პრეზდენციხ ნ. ყორდანიახ ხურათი.
2. 28 აგვიხყო 1924 წელი ერიხ ხხოვნიხ დღეა.
3. აგვიხყოხათვიხ.....ნოე ყორდანიია.
5. მიმართვა ქართველ ერხ....."-----"
8. აგვიხყო 1924 წელი.
9. ხმშობლმხათვიხ. თავდადებულ გიირთა ხხოვნახ.
10. ხალხიხ რჩეულნი.
12. ხაქართველმხ აჯანყება.(ღექსი ფრანგულაი)ა. ყორდანიია.
14. ორ დიდ ქართველთა დაბადებოხ დღეები.
15. ა. წერეთლიხ დაბადებოხ 150 წლიხთავი.
16. ა ვ ა კ ინოე ყორდანიია.
26. ავაკი წერეთელხ..... დევან ფაღავა.
29. ნ. ყორდანიახ დაბადებოხ 122 წლიხთავი.(ხურათით)
31. ნოე ყორდანიია.....დევან ფაღავა.
34. ნოე ყორდანიახ (მილოცვა)ნესყორ კაღანდაძე
35. მამა ჩემხ ნოეყორდანიახ(ფრანგულათ)ა. ყორდანიია.
37. პრეზდენციხ დახაფლავება.....გ. ყუფიანი.
39. ხურათები და ნ. ყორდანიახ ხაქარუები უცხოეთშიდ.
42. გენერალი დო გოლი.....დ. ფაღავა.
46. გენერალ დო გოლხ და ხაფრახგეთხ.. ახმათ ყორდანიია.
49. ხენაყორ ფ. დო გოლიხ წერილი ეთერ ფაღავახადმი.
50. ხელოვნებოხ ხამყაროში..... ქოიხციწიწე.
62. მოუღელდ. ღ.
68. ხაქართველო 100 წლიხ წინ.. იხყინერი ფ. წულაძე.
79. რედაქციამში წერილები მოვიღა:ბაღოსეპ გ.გ-ეხ და

ქრახი ქუდაქის ხელის მიქერიო ზ-ნ ჯ. კაძიას ხაჰა-
ხუხოო.

99. ხამგლოვიარო განცხალეზები.

99. "ჩვენი ღროშის" შემოხავალ გახავლის ანგარიშები.

===...===

ԴԵԼՈՒՅԻՆ-- ԸՅՅԻՆ ՎԵՐՅԱ.

ԳԵՐԱՆԻ-- ՅՆՈՅՈՒՆԵՆՅՈՒՆՅԱՆ

Redacteur: Levon PADAVA
3 rue Adol. Chérioux
92130 Issy les Moulineaux

Hors commerce

N° 120.

Gérant: Fr. Intakrevi

R-933